

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Kielisuihkutoiminnan kehittäminen: sähköinen ohjekirja Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatusyksiköiden henkilökunnalle

Kallio, Veera
Tuovinen, Johanna

2017 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kielisuihkutoiminnan kehittäminen:
sähköinen ohjekirja Pilke Oy:n kielipainotteisten
varhaiskasvatusyksiköiden henkilökunnalle

Veera Kallio & Johanna Tuovinen
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2017

Kallio, Veera
Tuovinen, Johanna

Kielisuihkutoiminnan kehittäminen: sähköinen ohjekirja Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatusyksiköiden henkilökunnalle

Vuosi	2017	Sivumäärä	51
-------	------	-----------	----

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatusyksiköiden kasvatusvastuulliselle henkilökunnalle sähköinen ohjekirja. Ohjekirjan tehtävänä on tukea vuosikellossa olevan teeman "my body & clothes" toteutumista. Vuosikellossa on kaksitoista osaa, joista jokaisessa on eri teema. Ohjekirja sisältää kaksi valittuun teemaan liittyvää leikki-ideaa tai toimintahetkiehdotusta pukeutumiseen, ulkoiluun, yhteiseen ohjattuun toimintahetkeen, ruokailuun ja lepoaikaan. Näiden ehdotusten oli tarkoitus havainnollistaa opinnäytetyön kohderyhmälle, miten eri arjen pedagogisissa tilanteissa voidaan käydä vuosikellossa näkyvää teemaa läpi toiminnan kautta.

Opinnäytetyön ensisijainen tavoite oli tehdä ohjekirjasta kasvatusvastuulliselle henkilökunnalle helppokäyttöinen ja selkeä työväline. Ohjekirjan sisällön eli toimintahetkien tavoitteena oli lisätä ja syventää englannin kielen käyttöä. Tietoperustassa käytettiin opinnäytetyöaiheen tarkoitusta tukevaa teoriaa kielitaidosta, kielenkehityksestä, kielisuihkusta, toiminnallisesta oppimisesta sekä vieraan kielen omaksumisesta ja sen opettamisesta toiminnallisesti. Opinnäytetyön aihe yhdistettiin ammatilliseen keskusteluun kielten opettamisen aikaistamisesta ja siihen käytetyistä toiminnallisista menetelmistä.

Toimintahetkien käyttökelpoisuutta kokeiltiin kesällä 2017 yhteistyössä varhaiskasvatusyksikkö Pilke Merikatin kanssa. Toiminta toteutettiin 4–6 -vuotiaiden lasten ryhmässä. Toimintahetkiä muokattiin tehdyn arvioinnin ja saadun palautteen perusteella. Käytännön testaamisen jälkeen koottiin lopullinen ohjekirja, josta pyydettiin palautetta sen arviointia varten. Tehdyn arvioinnin pohjalta, koottiin työelämää hyvin palveleva ja opinnäytetyön tavoitteet saavuttava sähköinen ohjekirja. Ohjekirjasta rakennettiin käytännönläheinen ja selkeä. Työntekijät voivat itse valita, miten ohjekirjaa käyttävät ja he voivat lisätä siihen omia leikki-ideoita. Ohjekirja voidaan jakaa sähköisenä versiona eteenpäin ja siihen voidaan lisätä puuttuvat vuosikellon teemat. Ohjekirjaa kehitettäessä, siitä tulee entistä eheämpi kokonaisuus.

Asiasanat: kielenkehitys, kielisuihku, toiminnallinen oppiminen, sähköinen ohjekirja, varhaiskasvatus

Kallio, Veera
Tuovinen, Johanna

Development of language immersion activities: an e-instruction leaflet for early childhood education units of Pilke Ltd

Year	2017	Pages	51
------	------	-------	----

This practice-based thesis aims to create an e- instruction leaflet for the educated staff of the early childhood education units of Pilke Ltd. The purpose of the leaflet is to support the fulfilment of the chosen theme "my body & clothes" in an annual calendar. The Annual calendar is divided into twelve months, each representing differently themed vocabulary. The leaflet includes two themed play or learning session suggestions for the dressing, outdoor activities, lunch or snack time, supervised learning session and nap time. These suggestions are supposed to illustrate how different pedagogical situations can be used in bringing the theme to everyday situations.

The primary goal of the thesis was to create a low-threshold tool for the educators to use. The learning sessions included in the leaflet aim to increase and deepen the use of English. The theoretical framework consists of different theories regarding language skills, language acquisition, language immersion and active learning. This thesis is linked to the professional discussion of earlier language studies and its methods.

The functionality of the learning sessions was tested in the summer of 2017 in the 4-6- year old group at Pilke Merikatti, which is an educational unit of Pilke Ltd. The feedback and reflection were used in improving the leaflet. Afterwards, finalised leaflet was written and feedback was again asked for evaluation.

Using this evaluation, the e-instruction leaflet, fulfilling both needs of the professional educators and the goals of this thesis, were written. The leaflet was written to be both practical and clear. The educators can use the leaflet according to their needs and wishes. New play suggestions can be added and forwarded on. It would also be ideal to add the other themes of the annual calendar as well as their play and learning session suggestions to the leaflet.

Keywords: language acquisition, language immersion, active learning, e-instruction leaflet, early childhood education

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tausta	7
2.1	Tausta ja tarkoitus	7
2.2	Tavoitteet	9
3	Kielitaito	9
3.1	Kielenkehityksen perusta	10
3.2	Havaintotoiminnot ja oppiminen	11
3.3	Vuorovaikutustaitojen yhteys kielenoppimiseen	12
3.4	Kielen kehityksen eteneminen	12
4	Kielisuihku	13
5	Toiminnallinen oppiminen	14
5.1	Oppimistyyli	15
5.2	Toiminnallinen kielen oppiminen	16
5.3	Ohjaaminen toiminnallisilla keinoin	16
6	Toteutus	17
6.1	Toiminnallinen opinnäytetyö ja sen kehittämisprosessi	17
6.1.1	Opinnäytetyön aiheen valinta ja rajausta	18
6.1.2	Toimintahetkien suunnitteleminen	19
6.1.3	Toimintahetkien kehittäminen	19
6.1.4	Ohjekirjan rakentaminen	20
7	Arviointi	20
7.1	Arviointimenetelmät	21
7.1.1	Itse- ja vertaisarviointi	22
7.1.2	Kohderyhmän antama palaute	22
7.1.3	SWOT-analyysi	23
7.2	Opinnäytetyön idean arviointi	24
7.3	Opinnäytetyön toteutustavan arviointi	25
7.3.1	Ohjekirjan valmistaminen	25
7.3.2	Valmis ohjekirja	26
7.3.3	Tietoperusta ja lähdekirjallisuuden laatu	28
7.4	Opinnäytetyöraportin arviointi	28
8	Pohdinta	29
8.1	Eettisyys ja luotettavuus	31
8.2	Jatkokehittäminen	32
	Lähteet	33
	Kuviot	35
	Taulukot	36
	Liitteet	37

1 Johdanto

Kieli on vuorovaikutuksen väline, joten kielten oppiminen globalisoituvassa maailmassa on merkittävää. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa ”Kieltenopetus tulisi aloittaa nykyistä aikaisemmin” (2017) kirjoitetaan, että vieraiden kielten opiskelu tulisi aloittaa jo varhaislapsuudessa, jotta oppimistulokset olisivat mahdollisimman hyviä. Kirjoituksen mukaan neuropsykologisesta näkökulmasta paras taso vieraassa kielessä saavutetaan aloittamalla opiskelu jo varhaislapsuudessa niin sanotun kielen oppimiselle otollisen herkkyykskauden aikana (Vuoksima & Vedenkangas 2017).

Opetushallitus on käynnistänyt vuonna 2017 kärkihankkeen, joka tähtää entistä varhaisempaan kieltenopetukseen. Lapsille pyritään tarjoamaan yhä enemmän mahdollisuuksia opiskella kieliä yhä varhaisemmassa vaiheessa. Rahoitusta tarjottiin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja peruskoulussa tapahtuvaan toimintaan, joka pyrkii kieltenopettamisen varhaistamiseen. Lisäksi tuetaan opettajien täydennyskoulutuksia sekä materiaalihankintoja. (Opetushallitus 2017.)

Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa lasten eri taustat nähdään myönteisellä tavalla rikastuttamassa varhaiskasvatusta ja ne nivoutuvat osaksi sen kokonaisuutta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016, 47–50) mukaan varhaiskasvatuksen arjessa voidaan käyttää useampaa kuin yhtä kieltä. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, ettei usean kielen käyttäminen samanaikaisesti vaaranna varhaiskasvatussuunnitelmassa asetettujen kielellisten tavoitteiden saavuttamista. ”Kielten rikas maailma” on yksi vuoden 2016 varhaiskasvatussuunnitelmassa esiintyvistä oppimisen alueista ja siinä painotetaan erittäin paljon kielitaidon merkitystä. Lapsella on mahdollisuus omaksua montaa kieltä yhtä aikaa. Lasten kielellistä kehitystä tuetaan varhaiskasvatuksen monipuolisessa kieliympäristössä yhteistyössä lasten huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa voidaan siis käyttää myös vieraita kieliä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 39–41.)

Kieltenopetuksen aikaistaminen ja kielten oppiminen toiminnallisesti ovat ajankohtaisia aiheita varhaiskasvatuksessa. Kielten opettelemisen aloittaminen aikaisessa vaiheessa tukee kielitaidon kehittymistä. Globalisoituvassa maailmassa on yhä haastavampaa pärjätä vain yhdellä kielellä. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys korostaakin kielitaitoa ja sen merkitystä, kielenkehitystä, toiminnallista oppimista ja ohjaamista sekä niiden hyötyjä kielen omaksumisessa ja oppimisessa. Opinnäytetyömme aiheen valintaa ohjasi ajankohtaisuuden ja ajattomuuden lisäksi oma kiinnostuksemme toiminnallisiin keinoihin opettaa ja oppia.

Opinnäytetyön ajatus syntyi Pilke Merikatissa käydyn keskustelun pohjalta. Keskustelun aikana nousi esille tarve materiaalista, jota voidaan hyödyntää arjen pedagogisissa hetkissä. Vieraita kieliä halutaan oppia entistä enemmän ja niitä opetetaan myös lapsille yhä varhaisemmassa vaiheessa. Tulevina lastentarhanopettajina halusimme luoda henkilökunnalle työvälineen lasten vieraan kielen kehityksen tukemiseen. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena syntyi sähköinen ohjekirja (liite 1), joka sisältää toiminnallisesti hyödynnettävää materiaalia kieltenopetukseen. Ohjekirjan tarkoitus on olla työväline Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatusyksiköiden henkilökunnalle. Ohjekirjan sisältämät toimintahetkiehdotukset ja leikki-ideat on suunniteltu vuosikellossa olevan teeman ”my body & clothes” ympärille.

Opinnäytetyön ensisijainen tavoite oli luoda mahdollisimman selkeä ja helppokäyttöinen ohjekirja Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatusyksiköiden henkilökunnalle. Toimintahetkissä painotetaan valittuun teemaan liittyvää englanninkielistä sanastoa, joten ohjekirjan tavoitteena oli myös lisätä englannin kielen käyttöä ja näkyvyyttä arjen pedagogiikassa. Opinnäytetyön osia arvioitiin itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arvioinnissa hyödynnettiin myös toiminnan aikana ja sen loputtua kerättyä palautetta. Palautetta kysyttiin sekä varhaiskasvatusyksikön henkilökunnalta että lapsilta. Näiden lisäksi opinnäytetyön tuotosta arvioitiin SWOT-analyysin avulla.

2 Opinnäytetyön tausta

2.1 Tausta ja tarkoitus

Pilke Oy on kehittämässä linjausta englannin kielen käytöstä kielisuihkupainotteisissa varhaiskasvatusyksiköissä. Näissä Pilkkeen yksiköissä ollaan kehittämässä linjausta englannin kielen käytön lisäämisestä päivittäisessä pedagogisessa toiminnassa.

Yhteistyövarhaiskasvatusyksikkömme Pilke Merikatti on syksystä 2017 lähtien muuttamassa toimintaansa kaksikielisen varhaiskasvatuksen suuntaan. Opinnäytetyö toteutettiin kuitenkin kevään 2017 tilanteen mukaan, jossa Pilke Merikatti on vielä kielisuihkupainotteinen varhaiskasvatusyksikkö. Ohjekirjaa suunniteltaessa kuitenkin ajateltiin tulevaa suuntausta ja haluttiin, että tuotosta voidaan hyödyntää Pilke Oy:n toiminnassa vielä sen muuttuessakin.

Pilke Merikatti on Pilke Oy:seen kuuluva englannin kieltä suihkuttava pieni ja kodikas varhaiskasvatusyksikkö Espoon Kivenlahdessa. Varhaiskasvatusyksikkö on tarkoitettu 1–6-vuotiaille lapsille. Ryhmiä Merikatissa on tällä hetkellä kaksi: 1–3-vuotiaat Kalat ja 4–6-vuotiaat Simpukat. Kielisuihku näkyy arjessa pääosin Simpukoiden ryhmässä yksittäisinä englanninkielisinä toimintahetkinä. Merikattilaisten päivään sisältyy liikuntaa, musiikkia, retkiä muun muassa rantaan ja metsään sekä erilaisia toimintahetkiä. (Pilke päiväkodit Oy 2017.)

Opinnäytetyömme kohderyhmä oli Pilke Oy:n kielipainotteisten yksiköiden kasvatusvastuullinen henkilökunta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä kasvatusvastuulliselle henkilökunnalle sähköinen ohjekirja. Ohjekirjan tarkoituksena on tukea vuosikellossa olevan teeman "my body & clothes" toteutumista arjen pedagogisissa hetkissä. Ohjekirjan sisältämiä toimintahetkiä toteutettiin Merikatin 4–6-vuotiaiden lasten Simpukoiden ryhmässä, jotta toimintahetkiä pystyttiin arvioimaan ja muokkaamaan prosessin aikana tarpeen mukaan. Henkilökunnan on mahdollisuus järjestää lasta osallistavaa toimintaa, jossa lapsi on toiminnan keskiössä. Toimintahetkien sisällössä painottuu englannin kielen omaksuminen.

Vuosikello on pedagoginen apuväline, jonka avulla on helppo hahmottaa koko vuoden suunnittelua. Vuosikellon ulkoreunoille on merkitty kuukaudet tammikuusta joulukuuhun. Jokaiselle kuukaudelle merkitään pääotsikoksi opetettava teema, jonka alle voidaan halutessa listata opetettavia asioita ja kyseiseen teemaan liittyvää toimintaa. Kuukausien lisäksi vuosikello on jaoteltu vuodenaikojen mukaan. (Varhaiskasvattajien vuosikalenteri 2016–2017.)

Kuvio 1. Malli vuosikellosta

Jatkokehitystoiveena on, että muita vuosikellon teemoja tullaan täydentämään ohjekirjaan, jotta ohjekirjasta tulisi eheä kokonaisuus ja siitä olisi mahdollisimman paljon apua niin työntekijöille kuin lapsillekin. Tarkoituksena on, että ohjekirjasta on hyötyä niin Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatusyksiköiden vakituiselle henkilökunnalle kuin esimerkiksi Pilkkeessä työskenteleville sijaisille sekä harjoittelijoille.

2.2 Tavoitteet

Opinnäytetyömme ensisijaisena tavoitteena oli panostaa sen tuotokseen eli luoda selkeä ja helpokäyttöinen ohjekirja. Tavoitteena oli, että ohjekirjasta Pilke Oy:n kielipainotteiset varhaiskasvatusyksiköt ja niiden kasvatusvastuullinen henkilökunta voivat saada vaivattomasti vinkkejä englannin kielen käyttöön arkisissa pedagogisissa tilanteissa valitsemaamme teemaa silmällä pitäen.

Ohjekirjan sisältämien toimintahetkien tavoitteena oli lisätä ja syventää englannin kielen käyttöä Pilkkeen kielipainotteisissa varhaiskasvatusyksiköissä. Ohjekirjan tavoitteena oli myös tuoda englanninkieltä esille varhaiskasvatusyksikössä enemmän. Tavoitteiden toteutumista ei kuitenkaan mitattu opinnäytetyön aikana, vaan niitä arvioitiin itse- ja vertaisarvioinnin avulla sekä ohjekirjasta saadun palautteen pohjalta.

3 Kielitaito

Äidinkielen oppimisen voidaan katsoa tukevan vieraan kielen oppimista. Vieraan kielen oppimisessa toistuvat samat rakenteet kuin äidinkielen oppimisessa. Voidaan ajatella, että kaikilla kielillä on yhteinen perusta. Äidinkielen oppiminen toimii koko oppimisen pohjana. Kun lapsi oppii puhumaan ja käyttämään äidinkieltään vuorovaikutuksen välineenä, oppii hän helpommin myös toista kieltä. Äidinkielen kehittyminen antaa lapselle suotuisan alustan kielellisen ajattelun kehittymiselle. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 87.)

Kielitaito käsitteenä jaetaan pääsääntöisesti neljään eri osa-alueeseen: puhumiseen, puheen ymmärtämiseen, lukemiseen ja kirjoittamiseen. Viidenneksi osa-alueeksi lasketaan mukaan myös sanaston ja rakenteiden hallitseminen, joka linkittyy olennaisesti kielen muihin osa-alueisiin. (Nissilä, Martin, Vaarala & Kuukka 2006, 40-41.)

Kielitaito on erittäin tärkeä taito oppia monestakin syystä. Kielitaito on keskeinen osa ihmisten elämää ja ihmiset käyttävät kieltä ilmaisemaan tunteitaan sekä päämääriään. Kieli helpottaa ihmisten elämää ja tuottaa mielihyvää ja nautintoa. Kielen avulla ihmiset suunnittelevat elämänsä, vaihtavat mielipiteitä, kokemuksia ja ideoita sekä luovat itselleen identiteetin sekä sosiaalisen verkoston. (Cook 2001, 1.) Kieli auttaa lasta tutustumaan ympäristöön ja hän kykenee jäsentämään ympäristöstä tekemiään havaintoja kielen avulla. Lapsi oppii kielen olemalla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, jolloin hän samanaikaisesti havaitsee, mitkä ovat hänen ympäristössään vallitsevat sosiaaliset käyttäytymismallit. (Lyytinen 2003, 48.)

Kielitaidon karttuminen auttaa lasta ilmaisemaan tarpeitaan, ajattelemaan ennen toimimista sekä tuottamaan ja ylläpitämään ideoita. Nämä kaikki palvelevat lasta saamaan oikeanlaista huomiota ja rikastavat lapsen kehitykselle tärkeää toimintaa ja leikkiä. (Roben, Pamela, Armstrong 2013.)

3.1 Kielenkehityksen perusta

Kielen kehityksen toiminnalliseen perustaan luokitellaan kuuluvaksi muun muassa jaettu tarkkaavaisuus, orientoituminen esinemaailmaan, sosiaalinen orientaatio, aistikanavien tiedon yhdistely, tiedonkäsittelyn tehokkuus, havaintomotorinen tarkkuus, jäljittely sekä nopea induktio eli uusien sanojen oppiminen (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 40-41).

Sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kielellisten ilmaisujen kehittymiseen tarvitaan jaettua tarkkaavaisuutta. Lapsi oppii ohjaamaan ja jakamaan omaa tarkkaavaisuuttaan, jolloin hän pystyy seuraamaan, mihin toinen ihminen keskittää huomionsa. Lapsi oppii kehittyessään hallitsemaan, mihin hän puhutussa kielessä keskittyy. Merkittävää on, että lapsi yhdistää ääniteitä ja sanoja tiettyyn esineeseen tai asiaan sekä osoittaa tarkkaavaisuuden kohdetta ja alkaa ymmärtämään, mitä tarkkaavaisuus merkitsee vuorovaikutuksessa. (Siiskonen, Aro, Ahonen & Ketonen 2014, 38-39.) Lapsi alkaa rohkaistua käyttämään ääniteitä ja sanoja sekä ennen pitkään myös puhumaan, kun lapsen kanssa kommunikoidaan sekä kerrotaan asioiden ja ihmisten nimiä tai nimityksiä. Nopeasti lapsi kiinnostuu kielestä ja alkaa oppimaan joka päivä enemmän sanoja. (Karling, Ojanen, Sívén, Vihunen & Vilén 2009, 136-137.)

Lapsilla on syntymästään asti valmiuksia, joiden yhdistelmistä kehittyy myöhemmin uusia taitoja, jotka tekevät kielen oppimisen mahdolliseksi. Kielentutkija Elisabeth Bates (2004) on kuvannut lapsen ensimmäiseksi kehittyneeksi taidoksi sen, että hän tutkii ympärillään olevia esineitä aktiivisesti. Monesti lapsi seuraa katseellaan esinettä ja haluaa tutkia sitä katselemalla, maistamalla ja koskettamalla. (Nurmi ym. 2014, 39.)

Toinen taito lapsilla yleisesti on suunnata kiinnostus ihmisiin: heidän puheeseen, eleisiin ja ilmeisiin. Kolmanneksi lapsilla muodostuvaksi taidoksi luokitellaan eri aistihavaintojen liittäminen toisiinsa, ja neljäs varhainen taito on havainnoinnin ja motoriikkaan liittyvien aivoalueiden yhteistyö, mikä luo pohjan havaintojen ja motoriikan toisistaan riippuvalle kehitykselle. (Nurmi ym. 2014, 39.)

Viidenneksi varhaiseksi taidoksi lapsella tutkija Elisabeth Bates (2004) esittelee aivojen erinomaista ja nopeaa oppimista tukevan tiedonkäsittelyn. Kognitiivisiin taitoihin eli tiedonkäsittelyyn kuuluu taitoja, kuten havaintotoiminnot, kielen oppiminen sekä muisti. Näiden varhaisten taitojen liittyessä yhteen muodostuu kielen kehityksen toiminnallinen perusta. (Nurmi ym. 2014, 23, 39.)

3.2 Havaintotoiminnot ja oppiminen

Varhaislapsuuden aikana tapahtuva kehitys on perustana myöhemmin opittaville tiedoille ja taidoille, sillä ensimmäisten elinvuosien aikana tapahtuvat kehitysmuutokset ovat laajempia kuin missään muussa myöhemmässä ikävaiheessa. Keskushermoston kehittyessä lapsella muun muassa aistitoiminnot tarkentuvat, sillä taito havaita, tunnistaa ja oppia asioita kehittyy eteenpäin. Lapsi suuntautuu aktiivisesti ympäristöönsä ja hänelle rakentuu kuva itsestään aktiivisena toimijana. (Nurmi ym. 2014, 22-23.) Eri aistien välittämä havaintomotorinen tiedon tarkentuminen luo pohjan sanojen ja niiden merkityksen yhdistämiselle. Lapsi osaa jakaa aikuisen kanssa yhteisen tarkkaavaisuuden kohteen muun muassa jäljittelemällä muita ja liittämällä eleisiin, ilmeisiin ja ääniin merkityksiä sekä yhdistämään eri asioita ja niihin liittyviä yksityiskohtia. (Nurmi ym. 2014, 40-41.)

Varhaiskasvatus on myös kielen oppimisen kannalta voimakasta kasvun, kehityksen ja oppimisen aikaa. Aistitoimintojen tarkentuessa myös kielen oppiminen alkaa ja lapsen tiedot ja taidot karttuvat kehityksellisessä kontekstissa eli, esimerkiksi koti- ja varhaiskasvatusympäristöissä. Kognitioiden avulla lapsi alkaa hankkimaan tietoa ympäristöstään ja oppii. (Nurmi ym. 2014, 22-23.) Lapselle kehittyy kolmen ensimmäisen elinvuoden aikana taito omaksua sanoja nopeasti sekä oppia tehokkaasti uusia asioita havainnoimalla muiden toimintaa ja hahmottaa herkemmin, mitä toinen ihminen tarkoittaa kyseisellä hetkellä (Nurmi ym. 2014, 40-41).

Psykologi Jean Piaget (1953) painottaa, ettei lapsella ole perittyjä kykyjä, vaan hän reagoi ympäristöönsä. Lapsella on siis valmius reagoida ympäristöön ja skeemat eli sisäiset mallit ohjaavat lapsen ajattelua eteenpäin. Piaget jakaa teoriassaan lapsen kehityksen neljään eri kehitysvaiheeseen: sensomotoriseen (0-2v), esioperationaaliseen (n. 2-7v), konkreettiseen operaatioiden (n. 7-12v) sekä muodollisten operaatioiden vaiheeseen (n. 12-16). Kaikki nämä edellä mainitut neljä kehitysvaihetta hän luokittelee universaaleiksi. Varsinkin esioperationaaliseen vaiheeseen kuuluvan esikäsitteellisen kauden aikana, lapsen ollessa 2-4-vuotias, lapsen kielitaito kehittyy nopeasti eteenpäin. Piaget'n mallia voidaan soveltaa havainnoimalla lapsen kognitiivisen kehityksen etenemistä sekä siihen liittyvää kielen kehitystä. Havaintojen avulla lapsi jäsentää uusia kokemuksia ajatusmaailmassaan ja selittää tapahtumia itselleen. (Saarniaho 2005.)

3.3 Vuorovaikutustaitojen yhteys kielenoppimiseen

Kielenkehityksen ja oppimisen pohjana on havaintotoimintojen kehittäminen. Lapsi oppii kieltä jäljittelemällä aikuisen puhetta ja käyttää sitä kielenoppimisen materiaalina, joten lapsen kielen kehittymisen ja oppimisen kannalta on välttämätöntä kuulla puhetta. (Korppinen, Lyytinen & Rasku-Puttonen 1989, 127-129.)

Lapsi alkaa ymmärtämään kieltä ensimmäisen ikävuoden lopussa, jonka jälkeen alkaa kommunikointi tapahtumaan elein ja lopulta kielen avulla (Lyytinen 2003, 51). Lapsella syntyy pyrkimys löytää tasapaino ympäristön tutkimisen ja turvallisuuden tunteen välillä. Perusturvallisuuden tunteen takaamisen jälkeen lapselle jää motivaatiota tutkimiseen, oppimiseen ja uusien taitojen harjoittamiseen. (Nurmi ym. 2014, 35.)

Lasta täytyy kannustaa käyttämään kielenoppimisen materiaalia joka päivä toteutettavissa perushoitotilanteissa. Perushoitotilanteissa, kuten ruokailu - ja pukemistilanteissa, aikuisella on mahdollisuus antaa lapselle malli keskusteleavasta vuorovaikutuksesta. Lapsen tulee saada kaikissa mahdollisissa vuorovaikutustilanteissa kuulla aikuisen puhuvan hänelle, jotta kieltä ja kielitaitoa voidaan ylipäättänsä oppia ja kehittää eteenpäin. (Korppinen, Lyytinen & Rasku-Puttonen 1989, 127-129.)

3.4 Kielen kehityksen eteneminen

Lapsi jäsentää havaintojaan oppiessaan uutta kielen avulla. Ympäristöstä saatavaa tietoa ei voida suoraan siirtää lapselle tai välittää pelkästään kielen avulla, sillä uusien asioiden oppiminen ja kielen kehityksen eteneminen edellyttää lapselta omaehtoista toimintaa ja toiminnan kautta tapahtuvia oivalluksia. (Nurmi 2014, 41-42.)

Leikki-ikäisen kielen kehityksen etenemiselle on tyypillistä sanaston nopea laajentuminen, sekä valmius ilman erillistä opetusta omaksua ja soveltaa sääntöjä. Kielellisten sääntöjen avulla lapsi taivuttaa sanoja ja yhdistää niitä lauseiksi. (Nurmi ym. 2014, 41-42.)

4-vuotias	5-vuotias	6-vuotias
Lapsen puhe on lähestulkoon ymmärrettävää Lapsi käyttää käsky-, kielto- ja kysymyslauseita	Lapsen puheessa on eri sanaluokan sanoja Lapsi ääntää sanoja yleiskielen sääntöjen mukaan	Lapsi taitaa yli 10 000 sanaa ja nimeää taitavasti esineitä ja symboleita
Lapsi käyttää adjektiivien vertailuasteita, paikanmääreitä ja verbien persoonamuotoja yhä enemmän	Lapsi muodostaa lauseita ja taivuttaa sanoja taitavasti	Lapsen foneeminen tietoisuus kasvaa eli lapsi oppii asioita äänteistä
Lapsen kielellinen tietoisuus kasvaa	Ilmaisut tarkentuvat ajan, paikan ja sijainnin kuvaus esineiden ja asioiden tarkastelu (koko, väri, muoto)	Lapsi sisäistää vuorovaikutuksen perustaidot: kyseenalaistaa, vastaa kysymyksiin ja puhuu vuorotellen

Taulukko 1. Kielen kehitys 4–6-vuotiaalla lapsella (Nurmi ym. 2014, 49)

4 Kielisuihku

Varhaiskasvatussuunnitelmassa puhutaan sekä laajasta että suppeasta kaksikielisestä varhaiskasvatuksesta. Molemmissa on tarkoituksena tarjota lapselle mahdollisuus tutustua uuteen kieleen varhaisen kielenoppimisen herkkyyksikauden aikana. Varsinkin suppeassa kielirikasteisessa toiminnassa on tarkoituksena järjestää tilaisuuksia varhaiskasvatuksen arjessa kielen omaksumiseen ja sen käyttämiseen toiminallisesti. Toiminnan ideana on herättää lasten mielenkiinto opittavaan kieleen. Lapselle kielen oppiminen on tulevaisuudessa helpompaa, kun kielitietoisuus, uteliaisuus ja kokeilunhalu kielen oppimista kohtaan ovat heränneet jo aikaisessa vaiheessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 47–50.)

Vuoden 2016 varhaiskasvatussuunnitelmassa (49–50) painotetaan kaksikielistä varhaiskasvatusta. Suppeampi kielirikasteinen varhaiskasvatus määritellään varhaiskasvatussuunnitelmassa alle 25 %:n suunnitellun toiminnan järjestämisenä vieraalla kielellä. Opinnäytetyön aikana kaksikielisyyttä toteutettiin yhteistyövarhaiskasvatussyksikössä Pilke Merikatissa kielisuihkuna eli suppeana kielirikasteisena toimintana. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 49-50.)

Kielisuihku tai kielisuihkutus toteutetaan varhaiskasvatuksessa usein lyhyinä toimintatuokioina, jotka pidetään kokonaan vieraalla kielellä. Uuteen opittavaan kieleen tutustutaan toiminnan kautta eri keinoin. Kielisuihkun tavoitteena on saada lapsi kiinnostumaan kielestä puheen ja toiminnan kautta sekä luoda positiivinen ilmapiiri vieraiden kielten oppimiseen. (Kangasvieri, Miettinen, Palviainen, Saarinen & Ala-Vähälä 2012, 20.)

Pilke Merikatin toimintasuunnitelmassa (2016-2017) kielisuihkun on määritelty olevan kielikylvyn kevyempi muoto, jossa olennaista on laulujen, leikkien, lorujen sekä jokapäiväisten fraasien oppiminen "suihkutettavalla" kielellä. Tärkeimmät periaatteelliset keskustelut käydään suomen kielellä. Kielisuihkutoiminnan ideana on, että lasta suihkutetaan kielellä ja hänelle annetaan mahdollisuus kuulla ja käyttää kieltä. Leikin ja ohjatun toiminnan kautta lapsi pääsee tutustumaan kieleen ja oppii sanastoa. Kielisuihkutoiminta antaa mahdollisuuden tutustua vieraaseen kieleen. Tavoitteena on, että lapsi oppii myöhemmässä elämänvaiheessa helpommin uutta vierasta kieltä. (Pilke Merikatin pedagoginen toimintasuunnitelma 2016-2017.)

Kielisuihku-menetelmä on tarkoitettu Merikatissa yli 3-vuotiaille lapsille ja sen käyttäminen on hyvä alku vieraan kielen myöhemmälle opiskelulle. Merikatissa suihkutettava kieli on englanti. Kasvattajat kehottavat lasta sekä pedagogisissa toimintapiireissä että muussa toiminnassa tutustumaan englannin kielen sanoihin ja äänteisiin. Kielen käyttäminen lähtee lapsesta itsestään eli lapsen halusta tutustua uuteen kieleen. Opinnäytetyömme toteutusvaiheessa englantia käytettiin Merikatissa pääasiallisesti pedagogisesti ainoastaan yksittäisen englanninkielisen pienryhmähetken aikana noin kerran viikossa, mutta ajoittain järjestettiin myös jumppa- ja pelihetkiä englanniksi. Piireissä ja pienryhmissä käytiin lasten kanssa läpi kielen kehitystä tukevaa toimintaa, kuten lauluja, loruja ja leikkejä. (Pilke Merikatti, varhaiskasvatussuunnitelma 2016-2017.)

5 Toiminnallinen oppiminen

Toiminnallinen oppiminen tarkoittaa erilaisten toimintojen, kuten leikkien, pelien ja pienten työtehtävien kautta oppimista. Toiminnallinen oppiminen on lapsille luontainen tapa oppia ja sitä tapahtuu koko ajan niin perustoimintoja tehdessä kuin leikkiessä. Leikkiminen ja pelailu on lapsille usein mieluista. Näiden toimintojen kautta voidaan oppia monia uusia kykyjä ja taitoja. Leikillä on yhtä suuri merkitys lapselle kuin työllä on aikuiselle. Lapsille on luontaista myös matkia aikuista ja näin myös pienillekin lapsille annetut ”työt”, joita he tekevät aikuisen rinnalla, ovat hyvin kehittäviä. (Helenius & Korhonen 2008, 67.)

Lapsi oppii kaikkialla ja on jatkuvasti vuorovaikutuksessa ympäristön sekä ympärillä olevien ihmisten kanssa. Oppimisessa yhdistyvät muun muassa tiedot, taidot, toiminta, tunteet sekä aistihavainnot. Lapsi nähdään usein aktiivisena toimijana, jolla on luontainen halu oppia uutta sekä kerrata ja toistaa jo opittua. Lapset oppivat mallioppimisen kautta tarkkaillessaan ympäristöään sekä jäljitellessään muiden toimintaa. Lapset oppivat parhaiten itse toimimalla, kuten leikkien, liikkuen, tutkien, taiteillen, itseään ilmaisten sekä erilaisia työtehtäviä tehden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 20.)

Toiminnan kautta oppimisessa on tarkoituksena tutustua asioihin toiminnallisuutta hyödyntäen: kokeilemalla, harjoittelemalla ja osallistumalla. Lapsen on tarkoitus elää ja ilmaista itseään siinä ympäristössä ja todellisuudessa, jossa opiskelu tapahtuu. Tällaisten tapojen kautta oppimista kutsutaan toiminnalliseksi oppimiseksi. Siinä pyritään löytämään mahdollisimman paljon yhtymäkohtia opiskelun kohteena oleviin taitoihin ja asioihin. (Vuorinen 2005, 179-180.)

Toiminnallinen oppiminen mahdollistaa oppimisen erilaisille oppijoille, mikä antaa lapselle hyvät mahdollisuudet oppia uusia asioita riippumatta hänen oppimistyylistään. Toiminnallinen oppiminen mahdollistaa niin auditiivisesti, visuaalisesti että kinesteettisesti oppimisen. Toiminnallisen oppimisen kautta erilaisilla oppijoilla on yhtäläinen mahdollisuus oppia riippumatta omasta hallitsevasta oppimistyylistään. (Topata-hanke 2016.)

5.1 Oppimistyylit

Oppimistyyliä on monenlaisia. Niitä voi jopa sanoa olevan yhtä paljon kuin on ihmisiäkin. Oppimistyylit erotellaan yleisesti kolmeen ryhmään, jotka liittyvät ihmisen tapaan oppia eri aistikanavien kautta. Ryhmät muodostuvat kinesteettisestä eli liikkeen ja tekemisen kautta oppimisesta, auditiivisesta eli kuulon perusteella oppimisesta sekä visuaalisesta eli näkemisen kautta oppimisesta. (Moilanen 2008, 39.)

Näiden tyylien lisäksi on eroteltu useita muita enemmän tai vähemmän näihin päätyyleihin tukeutuvia tapoja oppia, kuten holistinen eli kokonaisuuksista oppiminen tai lineaarinen eli oppiminen yksityiskohta kerrallaan, aktiivisesti osallistumalla oppiminen tai passiivisesti tarkkaillen oppiminen sekä intuitiivinen tai verbaalinen oppiminen. Useimmiten ihmisen oppimistyyli on kahden tai useamman aistikanavan ja tavan sekoitus. Eri asioita opitaan eri tavoin, eivätkä eri aistikanavat sulje toisiaan pois käytöstä. (Moilanen 2008, 39-41.)

5.2 Toiminnallinen kielen oppiminen

Toiminnallinen kielen oppiminen tarkoittaa sen oppimista epämuodollisesti. Kieltä ennemminkin omaksutaan kuin opettamalla opitaan. Kielen välittäminen epämuodollisesti tapahtuu erilaisissa luontevasti järjestetyissä tilanteissa, joihin on liitetty uuden kielen käyttö. Uusi kieli välittyy myös oikeanlaisessa ympäristössä niin sanotusti sivutuotteena, esimerkiksi kahden eri kielisen lapsen leikkiessä yhdessä tai lapsen kuunnellessa kahden aikuisen puhuvan vierasta kieltä keskenään. (Laurén 2008, 18.)

Koskela kuvaa kirjassaan ”TPR: toiminnallinen tapa oppia kieltä” (2001, 21), miten toiminnallisen kielen oppimisen harjoitukset nuorilla lapsilla pitäisi olla lyhyitä hetkiä, joita toteutetaan päivänmittaan. Varsinkin vilkkaat aktiviteetit nuorten lasten kanssa tulee pitää tarpeeksi lyhyinä hetkinä, jotta innostus harjoitukseen säilyy eikä ilmapiiri muutu rauhattomaksi (Koskela 2001, 21).

5.3 Ohjaaminen toiminnallisilla keinoin

Aikuisten ja lasten välisen vuorovaikutuksen ja onnistuneen ohjauksen tärkein asia on aikuisen vastuulla oleva tunneilmapiirin luominen. Hyvässä tunneilmapiirissä lapset kokevat olevansa turvassa ja kokevat, että heitä arvostetaan yksilöinä. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 85.)

Pienten lasten ohjaamisessa tulee korostua myös aikuisen läsnäolo. Lasten into osallistua toimintahetkiin riippuu siitä, että miten aktiivisesti ja innostavasti lasten ohjaajat osallistuvat pedagogisten hetkien pitämiseen. Vuorovaikutus lasten kanssa ratkaisee lopulta paljon enemmän kuin itse toiminnan sisältö ja siihen liittyvät tilanteet ja välineet. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 85-87.)

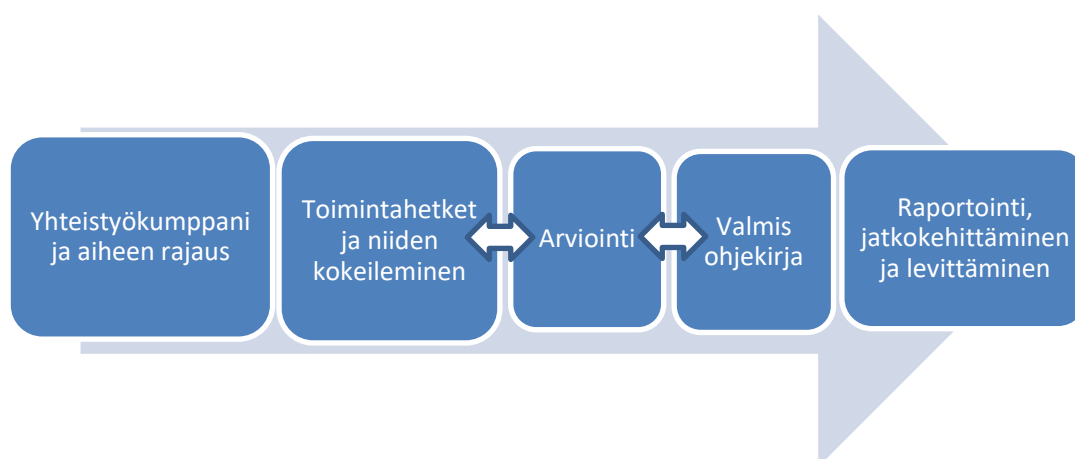
Kasvattajien tulee huolehtia, että lapset pääsevät osaksi omaa ryhmäänsä. Välittävän ilmapiirin ja taitavat lapset huomioon ottavan ohjaajan avulla lapsilla on mahdollisuus syventyä ja keskittyä omaan tekemiseensä. Taitava ohjaaja kykenee toiminnallisen ohjaamisen kautta havaita ja tunnistaa yksittäisten lasten sekä koko ryhmän jaksamisen tason. Ohjaajan tulee huomioida, milloin lapsi alkaa väsyä ja rasittua liikaa toiminnan aikana. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 85-87.)

Rodd (1998: 15, citing Bogue 1985), tuo esille seuraavat viisi hyvän ohjaajan ominaisuutta. Ensimmäisenä ohjaustilanteessa tulee olla aidosti kiinnostunut opetettavasta asiasta. Toisena hyvän ja opettavaisen ohjaustilanteen luomiseksi ohjaajalla tulee olla kyky olla rehellinen oma itsensä toiminnan aikana. Kolmas tärkeä ominaisuus on olla kohtelias sekä kunnioittaa ja

arvostaa ohjattavia lapsia. Lapsia kannustetaan oma-aloitteellisuuteen ja itsenäiseen päätöksentekoon. Neljäs ominaisuus hyvällä ohjaajalla on uskaltaa ottaa riskejä ja kehittyä ohjaajana. Viides tarvittava ominaisuus on myötätunto, johon sisältyy mm. ohjaajan luottamus ja usko lasten onnistumisia kohtaan sekä vaihtoehtojen ja toimintavaihtoehtojen tarjoaminen lapsille niin, että he saavat myös itse niihin vaikuttaa. (Dryden, Forbes, Mukherji & Puond 2005, 163.)

Toiminnan ja päivärutiinien rytmitys on tärkeä osa pienten varhaiskasvatusikäisten lasten arkea. Ohjattavien tuokioiden määrä ja kesto tulee sopia yhteen päivittäisen aikataulun kanssa. Ensisijaisesti on otettava huomioon lasten päivittäin vaihteleva jaksaminen ja voimavarat. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 85-87.)

6 Toteutus

Kuvio 2. Opinnäytetyön prosessi

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö ja sen kehittämisprosessi

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on tarjota ammatilliselle kentälle käytännön opastusta, tuotteita ja tapahtumia. Ammattikorkeakoulussa tehdyssä toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee yhdistyä käytännön toteutus ja sen raportointi. Tämän kaltaisessa opinnäytetyössä keskeisin elementti on käytännöstä nouseva tuotos, jonka tueksi ja ympärille raportointi koostuu. Näistä kahdesta on rakennuttava eheä kokonaisuus. (Airaksinen & Vilkkä, 2003, 9 & 83.)

Prosessimaisessa kehittämisessä tulee ottaa huomioon ainakin seuraavat viisi vaihetta. Kehittämisprosessissa vastataan ensin kysymyksiin mitä ja miksi kehitetään. Seuraavana kehittämisessä korostetaan usein toiminnan järjestämistä, jolloin samalla tuodaan esille näkemykset siitä, kuka tekee, mitä tekee ja kuinka paljon voimavaroja on käytetty kyseisen toiminnan kehittämiseen. Kolmantena vaiheena kehittämisessä korostuu itse tekeminen eli kehittämistoiminta ja neljäntenä vaiheena toiminnan arviointi. Arviointi vaiheessa tavoitteena on viedä kehittämistoiminnan prosessia eteenpäin eli saada tietoa, jonka pohjalta prosessia voi suunnata. Kehittämisen päämääränä on uusien palveluiden ja tuotteiden jakaminen. (Toikko & Rantanen 2009, 57-61.)

6.1.1 Opinnäytetyön aiheen valinta ja raja

Työelämäkumppani Pilke Oy:n varhaiskasvatysyksikkö Pilke Merikatin kanssa yhteistyö alkoi, kun toinen opinnäytetyön tekijöistä työskenteli siellä prosessin aloitusvaiheessa. Merikatin johtajan kanssa käydyn keskustelun pohjalta opinnäytetyön aiheeksi muodostui kielisuihkutoiminnan kehittäminen. Opinnäytetyön aihe nousi esille aidosti työelämästä. Tämä antaa opiskelijalle mahdollisuuden luoda suhteita työpaikalla sekä päästä harjoittamaan omaa osaamistaan työelämässä (Vilka & Airaksinen 2003, 16).

Keskusteluiden ja pohtimisen jälkeen päädyttiin toiminnalliseen opinnäytetööhön, jonka tuotoksena syntyi sähköinen ohjekirja. Ohjekirjaan sisällytettiin toiminnallisia hetkiä, joiden tarkoitus oli tukea vuosikellossa näkyvän teeman "my body & clothes" toteutumista arjen pedagogiikassa. Ohjekirja koostuu yhden arkipäivän tilanteista: pukeutuminen, ulkoilu, toimintahetki, ruokailu sekä lepoaika. Kaikkia näitä tilanteita varten suunniteltiin kaksi toimintahetkeä, joiden avulla voidaan omaksua teemaan liittyvää englanninkielistä sanastoa.

Vuosikellossa on jokaiselle kahdelletoista kuukaudelle oma teemansa. Aluksi oli tarkoituksena kehittää toimintaa kahteen teemaan, mutta opinnäytetööhjaajan kanssa käydyn keskustelun jälkeen päätettiin, että yhdenkin teeman käsitteleminen riittää. Teemaksi valikoitui "my body & clothes", koska se herätti useita toteuttamisideoita jo varhaisessa vaiheessa. Teema käsittelee sanastoa, joka lapsen on tärkeää oppia. Useat sanat ovat myös tuttuja, koska ne liittyvät päivittäisiin tilanteisiin.

6.1.2 Toimintahetkien suunnittelu

Toimintahetkien suunnittelua ohjasi ammatillinen ja ajankohtainen keskustelu kielten oppimisen tärkeydestä. Tulevina lastentarhanopettajina mietimme, miten saamme oman mielenkiintomme mukaisesti lisättyä toiminnallisuutta kielten opettamiseen. Halusimme, että jokaiseen toimintahetkeen sisältyy lasten osallisuutta ja että ideat ovat monipuolisia ja niihin sisältyy toiminnallisuutta eri muodoissa. Osa ohjekirjan sisältämistä toimintahetkistä on oman työkokemuksemme kautta nousseita ideoita ja osaan olemme hakenneet inspiraatiota ammatillisesta kirjallisuudesta. Jokaista toimintahetkeä muokattiin alusta lähtien niin, että ne palvelisivat juuri omaa tarkoitustamme.

	1. Pukeutuminen	2. Ulkoilu	3. Toimintahetki	4. Ruokailu	5. Lepohetki
A)	Mitä puetaan päälle tänään? (Puetaan seinällä oleva kuvahahmo)	Nimeämisleikki	Paikalla olevat lapset: kuvat kertovat: IN & OUT -leikki	Say Hello! -loru	Englanninkielinen satuteeman mukaan
B)	Matkimisleikki	Kehonosat tutuiksi -leikki	Lajitteluleikki	Ruokailuun liikkuen: motoriikkarata	Venyttelyhetki

Taulukko 2. Alkuperäinen toimintahetkitaulukko

6.1.3 Toimintahetkien kehittäminen

Alusta lähtien oli selvää, että toimintahetket kaipaavat kehittämistä ja parantelua. Tämän vuoksi kävimme pitämässä samoja toimintahetkiä Pilke Merikatin 4–6-vuotiaille lapsille useimmiten kahteen kertaan. Aina toimintahetken jälkeen kirjoitimme molemmat oman itsearviointin ja kysyimme palautetta sekä lapsilta, että mahdollisuuksien mukaan henkilökunnalta. Näiden perustella kävimme mahdollisimman pian yhteisen reflektiokeskustelun. Keskustelussa nousseiden asioiden pohjalta muokkasimme toimintahetkien sisältöä kiinnittäen erityistä huomiota siihen, että niitä olisi mahdollisimman helppo toteuttaa varhaiskasvatusyksiköiden joskus jopa hektisessä arjessa.

Monessa toimintahetkessä toistuu sama kaava, jossa ohjaaja kysyy lapsilta tietyt kysymykset ja lapset vastaavat samaan tyyliin. Tämä on yksi asia, jota kehitettiin toimintahetkiä pidettäessä lapsiryhmässä. Tällä pyrittiin siihen, että lapset oppisivat helpommin leikin kulun ja näin voitaisiin mahdollisesti lisätä niiden sisällöllistä haastavuutta myöhemmin niitä kerrattaessa. Säännöllinen ja tarpeeksi pitkäkestoinen vastavuoroinen vuorovaikutus auttaa

lasta kehittymään, ja ajan myötä toiminnan sisältöä voidaan muuttaa haastavammaksi. (Nurmi ym. 2014, 72.) Tämän lisäksi osa toimintahetkistä tarvitsi sisällön helpottamista tai muuttamista sopivammin lasten kanssa käytettäväksi. Kun toimintahetkiä pidettiin lapsiryhmässä, saatiin hyvä kuva siitä, miten ne toimivat parhaiten käytännössä ja miten niiden sisältö tulee kirjata ohjekirjaan.

6.1.4 Ohjekirjan rakentaminen

Toimintahetkien sisällön ei tulisi jäädä pelkän muistin varaan. Tämän vuoksi rakennettiin ohjekirja toimintahetkien toteuttamista varten Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatussyksiköiden arjessa. Tavoitteena oli koota helposti ymmärrettävä ohjekirja ja kiinnittää erityistä huomiota sen vaivattomaan käyttöön varhaiskasvatussyksiköissä. Toimintahetkiä kokeiltiin käytännössä ja niiden sisältöä parannettiin saadun palautteen ja itsereflektion avulla. Lopuksi koottiin ohjekirja, jonka perusteella työntekijä pystyy toteuttamaan toimintahetkiä.

Ohjekirjasta tehtiin selkeä, helppokäyttöinen ja monipuolinen. Visuaalisesti pyrittiin siihen, että yksi toimintahetki mahtuisi yhdelle sivulle, jotta ohjekirjan käyttäjän olisi helppo hahmottaa sekä lukea toimintahetken sisältöä. Toimintahetkien kulku kuvattiin niin, että tärkeät tiedot, kuten tarvittavat välineet, kesto ja suositeltu ryhmäkoko löytyvät helposti. Myös käytettävistä materiaaleista lisättiin kuvia ohjekirjaan mahdollisimman paljon, jotta ohjekirjaa hyödyntävä näkisi, mitä toimintahetken toteuttamiseen tarvitsee. Ohjekirjaan lisättiin vinkkejä, joita voidaan hyödyntää tietyn toimintahetken toteuttamisessa. Ohjekirjassa saatiin lupa käyttää Pilke Oy:n logoa ja tämän innoittamana, siihen lisättiin logossakin käytettyjä värejä: vihreää, keltaista ja punaista. Toimintahetket on jaoteltu värien mukaisesti ohjekirjan alussa olevan kronologisen taulukon mukaan. Tämä helpottaa käyttäjää löytämään tietyn etsimänsä toimintahetken ohjekirjasta.

7 Arviointi

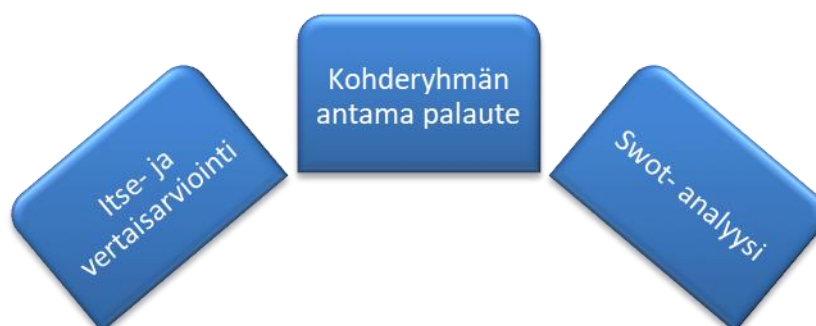
Hanna Vilkan ja Tiina Airaksisen (2003, 154) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee ensimmäisenä arvioida työn ideaa. Siihen luokitellaan kuuluvaksi työn tarkempi kuvaus, asetetut tavoitteet ja kohderyhmä. Opinnäytetyöstä tulee käydä selkeästi ilmi, mitä lähdettiin tekemään ja mitkä olivat tavoitteet. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tärkeintä on asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Myös saavuttamatta jääneiden ja matkan aikana muuttuneiden tavoitteiden kriittinen arviointi ja pohdinta on tärkeää. (Vilka & Airaksinen 2003, 154-155.)

Merkityksellistä on arvioida myös työn toteutustapaa. Toteutustavan ollessa ohjekirja, arvioidaan sen valmistamisprosessiin liittyviä asioita sekä valmista tuotosta. Valmistamisprosessissa voidaan arvioida esimerkiksi teknisiä taitoja, sisällöllisiä materiaalivalintoja ja sitä, olisiko onnistumisen kannalta ohjekirjan voinut toteuttaa jollain muulla tavalla. Toteutustapaan voidaan katsoa kuuluvaksi myös tietoperustan ja lähdekirjallisuuden laadun arvioiminen. (Vilkka & Airaksinen 2003, 157-159.)

Oman arvioinnin tueksi pitää kerätä palautetta kohderyhmältä, jotta arviointiin tulee myös toinen näkökulma. Palautetta voi kerätä toiminnallisessa opinnäytetyössä tekemänsä tuotteen käytettävyydestä, toimivuudesta, työn visuaalisesta ilmeestä ja luettavuudesta. Lisäksi on hyvä pyytää palautetta opinnäytetyön lopputuloksen merkittävyydestä kohderyhmälle. Opinnäytetyön merkittävyyttä pohtiessa voi ottaa huomioon muun muassa sen, miten oivaltava tuote on tai miten se on kehittänyt ammatillisuutta. (Vilkka & Airaksinen 2003, 157.)

Viimeisenä muttei vähäisimpänä tulisi arvioida opinnäytetyöprosessista kirjoitettua raporttia. Raportin kieliasun tulisi olla korrektia ja asiatekstiksi sopivaa. Tämän lisäksi on hyvä arvioida raportin toimivuutta kokonaisuutena. Esimerkiksi sitä, miten johdonmukaista ja vakuuttavaa teksti on tai onko opinnäytetyön raportissa saavutettu tarpeeksi pohtiva ja kriittinen ote. (Vilkka & Airaksinen 2003, 159.)

7.1 Arviointimenetelmät

Kuvio 3. Arviointimenetelmät

7.1.1 Itse- ja vertaisarviointi

Itsearviointilla tarkoitetaan sanan mukaisesti arviointia, jonka avulla seurataan omia taitoja ja arvioidaan niiden kehitystä. Itsearvioinnissa tekijä arvioi omaa toimintaansa, mitä hän on saanut aikaan sekä mitä hän on siitä oppinut. Vertaisarviointi on yksi ryhmäarvioinnin muoto. Sillä tarkoitetaan niin sanotusti kahden samanarvoisen toimijan keskinäistä arviointia, jossa ajatuksia vaihdetaan keskenään. (Ihme 2000, 95-96.)

Opinnäytetyössämme tämä tarkoittaa palautteen antamista ja saamista toiselta opinnäytetyöntekijältä. Arvioimme opinnäytetyöprosessia jatkuvasti itsearvioinnin ja reflektiokeskustelujen kautta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että niin työn ideassa, toteutustavassa kuin myös raportin arvioinnissa on käytetty kyseistä arviointimenetelmää. Arvioimme kriittisesti moneen otteeseen opinnäytetyöprosessin aikana tavoitteiden saavutettavuutta, kirjoittamamme tekstin ymmärrettävyyttä ja käytettyjä lähteitä.

Jokaisen ohjatun toimintahetken jälkeen kirjoitimme molemmat itsearvioinnin, jonka pohjalta kävimme mahdollisimman pian reflektiokeskustelun. Keskustelimme siitä, mikä meni erityisen hyvin eli missä onnistuttiin ja mitä voitaisiin vielä parantaa, jotta toimintahetkien toteuttaminen jatkossa onnistuisi vielä paremmin. Reflektiokeskusteluissa arvioimme muun muassa, miten hyvin ryhmäkokoo otettiin huomioon, miten selkeät ohjeet osattiin antaa sekä kuinka hyvin onnistuttiin herättämään lasten mielenkiinto englannin kieltä ja varsinaisia toimintahetkiä kohtaan.

7.1.2 Kohderyhmän antama palaute

Erityisen tärkeää on pyytää myös opinnäytetyön kohderyhmältä palautetta, jotta palaute ei jää yksipuoliseksi. Palautteen antaminen sekä vastaanottaminen ovat yksi osa ihmisten välistä kanssakäymistä. (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 84.) Tässä opinnäytetyössä ensisijainen kohderyhmä oli Pilke Oy:n kielipainoiteisten varhaiskasvatustyösköiden erityisesti Pilke Merikatin kasvatusvastuullinen henkilökunta, jonka tarpeisiin opinnäytetyön tuotos pyrki vastaamaan. Kohderyhmään voidaan kuitenkin lukea kuuluvaksi myös lapsiryhmä, jota varten toimintahetkiä toteutettiin. Henkilökunnalta pyysimme palautetta luonnollisesti eniten työn toteutustapaan liittyvissä asioissa. Palaute liittyi ohjekirjan tekemiseen, muokkaamiseen ja valmiiseen ohjekirjaan.

Ensimmäisen kerran kommentteja kysyimme Merikatin johtajalta, kun kaikki toimintahetket oli suunniteltu. Halusimme kommentteja ennen toimintahetkien testaamista lapsiryhmässä. Palautetta pyydettiin myös jokaisen toimintakerran jälkeen mahdollisuuksien mukaan paikalla olleelta Merikatin työntekijältä. Näiden lisäksi valmiista ohjekirjasta pyydettiin

loppukeskustelussa palautetta Merikatin johtajalta. Missään vaiheessa ei ollut kyseessä virallinen haastattelu eikä valmiita kysymyksiä oltu mietitty. Näkemyksiä pyrittiin saavuttamaan työntekijöiltä rajaamatta niitä kysymyksillä. Tarkentavia kysymyksiä saatettiin kuitenkin esittää. Lapsilta kysyttiin jokaisen toimintahetken lopussa vapaamuotoisesti palautetta toiminnan sisällöstä. Myös kohderyhmältä saatu palaute otettiin huomioon reflektiokeskusteluissa.

7.1.3 SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on arviointimenetelmä, jonka avulla voidaan arvioida jonkun organisaation tai tuotteen Strengths eli vahvuudet, Weaknesses eli heikkoudet, Opportunities eli mahdollisuudet ja Threats eli uhat. Usein näistä neljästä kootaan nelikenttä, johon listataan tämän hetken vahvuuksia ja heikkouksia sekä ulkopuolelta kumpuavia mahdollisuuksia ja uhkia. Tämän jälkeen on tärkeää muistaa analyysivaihe, jossa tulisi SWOT-analyysin kokonaisuus tehdä loogiseksi niin, että vahvuuksiksi ja heikkouksiksi tai mahdollisuuksiksi ja uhiksi listatut asiat eivät olisi ristiriidassa keskenään. Näiden pohjalta nousseita johtopäätöksiä voidaan myöhemmin muuttaa kehittämistoimenpiteiksi ja tehdä niistä tarvittavat muutokset. (Virtanen 2007, 189-190.)

SWOT-analyysiä käytimme opinnäytetyömme loppuvaiheessa arvioimaan valmistamamme ohjekirjan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Tämän jälkeen teimme hienosäätöä ohjekirjaan analyysivaiheessa nousseiden johtopäätösten perusteella.

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Tarve noussut suoraan työkentältä • Uusi työväline henkilökunnalle • Selkeys ja helppokäyttöisyys • Toimintahetkien toteutus testattu käytännössä • Uudet leikki-ideat kasvatusvastuulliselle henkilökunnalle • Työelämäkumppanin mukana oleminen koko kehitysprosessin ajan 	HEIKKOUDET <ul style="list-style-type: none"> • Kuvitus ja ulkonäkö • Materiaalien tekeminen leikkejä toteuttaakseen
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Helppo jakaa eteenpäin • Vakituksessa käytössä oleva työväline • Jatkokehittäminen • Materiaalipaketin tekeminen ohjekirjan toimintahetkiä varten 	UHAT <ul style="list-style-type: none"> • Ohjekirjan käyttäminen tulevaisuudessa • Ajallinen rajoitus • Sähköisenä löytyminen ja sen tulostaminen käyttöön • Tekniset ongelmat <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tiedostomuodot (PDF, Doc jne.)

Taulukko 3. SWOT-analyysi

7.2 Opinnäytetyön idean arviointi

Jo opinnäytetyösuunnitelmassa johdanto- tausta- ja tarkoituskappaleet olivat selkeitä ja niistä ilmeni opinnäytetyömme idea, joten niitä voi helposti hyödyntää myös lopulliseen opinnäytetyöraporttiin. Kappaleissa kuvaillaan yksityiskohtaisesti ja monipuolisesti, mitä lähdettiin tekemään ja miksi. Olemme onnistuneet tuomaan esille selkeästi työn taustan ja tarkoituksen. Myös täysin ulkopuolinenkin lukija, jolla ei ole juurikaan tietoa opinnäytetyömme aiheesta tai varhaiskasvatuksesta ja siellä tapahtuvasta toiminnasta, voi ymmärtää opinnäytetyömme idean jo lukemalla ensimmäiset kappaleet.

Opinnäytetyön taustalla vaikutti suuresti yhteistyökumppanimme toiveet ja idea opinnäytetyön aiheesta tulikin suoraan työkentältä. Tarkoitus toteutui, sillä ohjekirja sisältää henkilökunnalle luotuja menetelmiä, joita käyttäen englannin kieli oli arjen pedagogiikassa mukana yhä tiiviimmin. Taustalla vaikuttavat yhteistyökumppanin toiveet yhdistettynä omiin kiinnostuksenkohteisiin tukivat sitä, että opinnäytetyö oli perusteltua tehdä.

Opinnäytetyön tavoitteet muokattiin prosessin aikana todenmukaisemmiksi. Jo vähän ennen suunnitelman esitystä opinnäytetyömme ensisijainen tavoite muuttui. Alussa ensisijainen tavoite oli edistää lasten englannin kielen osaamista lisäämällä englannin kielen käyttöä ja näkyvyyttä varhaiskasvatusyksikössä. Yhdessä reflektiokeskustelussa kävi kuitenkin ilmi, että lasten englannin kielen oppimista olisi hankala mitata ja riskinä olisi, että opinnäytetyöstämme tulisi aivan liian laaja ja haastava toteuttaa. Meillä ei myöskään ollut tarpeeksi tietoa lasten sen hetkisestä kielitaidosta. Tämän vuoksi keskityimme ensisijaisena tavoitteena siihen, että pystyimme luomaan ohjekirjasta toimivan ja selkeän työkalun kasvatusvastuulliselle henkilökunnalle.

Tavoitteet ovat muokkautuneet kuitenkin jo aikaisessa vaiheessa ja ne on esitetty raportissa ymmärrettävästi. Näin niihin pystyttiin palaamaan ja niiden toteutumista voitiin seurata koko opinnäytetyön toteutus- ja arviointivaiheen ajan. Mielestämme onnistuimme luomaan ohjekirjasta selkeän ja helppokäyttöisen. Tätä tukee erityisesti se, että pystyimme jaottelemaan ohjekirjan sisällön ytimekkäästi ja havainnollisesti, lisäksi käytimme paljon kuvia. Oman kokemuksemme mukaan ohjekirjasta on helppo löytää ja valita tiettyyn arjen tilanteeseen pedagoginen toimintahetki, jota jokainen voi omalla tavallaan muokata sopivaksi itselleen ja omalle ryhmälleen.

Opinnäytetyömme kohderyhmänä toimi ensisijaisesti Pilke Oy:n kasvatusvastuullinen henkilökunta, jonka tarpeisiin tuotoksemme pyrki vastaamaan. Pilke Oy:n henkilökunnalle tämä oli ensimmäinen ohjekirja, jonka tarkoituksena on olla tukemassa vuosikellossa olevien teemojen ja englanninkielen toteutumista arjen pedagogiikassa. Kohderyhmä on mielestämme valittu juuri oikein palvelemaan opinnäytetyömme tarkoitusta ja tavoitteita.

Kohderyhmän oli alussa tarkoitus koostua Pilke Merikatin 4-6-vuotiaiden lasten ryhmästä. Kohderyhmää kuitenkin vaihdettiin opinnäytetyön toteutussuunnitelman esittämisen jälkeen. Päädyimme kohderyhmän vaihtamiseen, koska ohjekirjasta on henkilökunnalle konkreettisesti paljon hyötyä työvälineenä. Henkilökunta kohderyhmänä pääsee hyödyntämään varhaiskasvatusosaamistaan ja luovuuttaan käytännössä ohjekirjan avulla. Myös lapset saavat henkilökunnan ohjaamina osallistua arjen pedagogiikkaan ja nauttia toteutetuista toimintahetkistä. Samanaikaisesti lapset voivat kuitenkin vaikuttaa toimintahetkien sisältöön ja mahdollisesti leikkiä leikkejä myös itsenäisesti. Niin ikään palautteen saaminen helpottui ensisijaiselta kohderyhmältämme, koska aikuisilta oli ongelmattomampaa kysyä mielipiteitä kuin lapsilta. Palautetta oli myös yksinkertaisempaa tulkita ja sitä saatiin paljon enemmän. Tarjosimme ideoita paitsi henkilökunnalle myös yleisesti varhaiskasvatuksen työkentälle. Hyödynsimme vuosikelloa tehokkaasti toimintahetkien toteuttamiseksi.

7.3 Opinnäytetyön toteutustavan arviointi

7.3.1 Ohjekirjan valmistaminen

Niin kuin on jo aiemmin mainittu, olemme pyytäneet kohderyhmältä palautetta jo ohjekirjaa luodessamme. Heti, kun olimme suunnitelleet leikit, pyysimme Merikatin johtajaa antamaan palautetta niistä. Alusta lähtien hänen mielestään olimme suunnitelleet monipuolisia ja uudenlaisia leikkejä heille. Erityisesti hän piti keksimästämme ruokatorusta ja kehui, että leikit osallistavat lapsia ja ottavat huomioon useita eri lapsen kehityksen osa-alueita.

Toimintahetkien jälkeen saatu palaute henkilökunnalta oli usein hyvin positiivista. Heidän näkemyksensä mukaan lapset lähtivät innokkaasti mukaan useimpiin toimintahetkiin. Henkilökunta sai uusia leikki-ideoita ja he olivat valmiita itsekkin kokeilemaan niitä. Toisaalta henkilökunnalta saatiin jo tässä vaiheessa myös kriittistä palautetta, joka auttoi meitä kehittämään toimintahetkiä palvelemaan varhaiskasvatusyksiköitä vielä paremmin. Esimerkiksi matkimisleikistä saatiin palautetta, että se oli innostava ja hauska, mutta toiminta pitäisi suunnitella niin, että siihen olisi varattu enemmän aikaa, jotta sen toteuttaminen olisi kiireetöntä. Lisäksi ohjaajan tulisi toimia lapsille esimerkkinä.

Halusimme myös lasten äänet kuuluviin ja tästä syystä kysyimme myös heidän mielipiteitään aina toimintahetkien jälkeen. Saatuja vastauksia lapsilta olivat muun muassa *"Oli kivaa"*, *"Joo, ne kortit oli kivoja"* ja *"Se oli kiva, kun sai hyppiä ruokailuun"*. Vastaukset olivat juuri niin aitoja, kun niiden kuuluu olla. Usein lapset vastasivat lyhyin lausein ja oman kokemuksemme mukaan myös tarkoittivat, mitä he sanoivat.

Lapset kertoivat mielipiteitään toimintahetkistä muutenkin kuin palautekysymyksiin vastaamalla. He ilmaisivat itseään myös elein, ilmein ja omalla toiminnallaan. Lapsi saattoi olla aivan hiljaa häneltä palautetta pyydettyä, mutta monessa tilanteessa lapsi tuli viiden minuutin päästä halaamaan ja puhumaan siitä, mikä hänen mielestään oli mieluista pidetyssä toimintahetkessä. Nimeämisleikin aikana lapsista huomasimme selkeästi, että toiminta oli liian haastavaa eikä ohjeita ymmärretty. Päädyimme helpottamaan sitä lisäämällä kuvakortit mukaan toimintaan, jonka jälkeen toimintahetki oli heti paljon sujuvampi. Lapsista huomasimme, että he ymmärsivät paremmin ja olivat mukana paljon innokkaammin.

Ryhmämuodossa toteutettavat toimintahetket olivat onnistuneita, koska ne olivat aitoja. Heittäytyminen toimintaan sekä täsmälliset ohjeet vaikuttivat suuresti lasten motivaatioon osallistua järjestettyyn toimintaan. Jouduimme miettimään muutaman idean kohdalla, kuinka voisimme yksinkertaistaa toimintahetkiä ja ohjeita. Mietimme, mitä tulee jättää pois ja miksi, jotta toiminta ei olisi epäselvää tai epäjohdonmukaista. Toiminnan ollessa epäselvää, se ei motivoi lapsia osallistumaan. Esimerkkinä in & out -toimintahetki, jonka aikana koimme toimivaksi, että jaoimme lapset kahteen erilliseen ryhmään. Ryhmiin jakaminen auttoi, koska lapsilla oli näin enemmän tilaa ja aikaa keskittyä toimintaan sekä ohjeiden kuuntelemiseen eikä toimintahetki tällöin venähtänyt liian pitkäksi.

Toimintahetkiä ohjatessamme onnistuimme motivoimaan lapset hyvin mukaan järjestettävään toimintaan. Erityisesti "Kehonosat tutuiksi" -leikissä lapset olivat innokkaita katsomaan tekemiämme kuvakortteja sekä toistamaan kyseisen kehonosan ja siihen liittyvän liikkeen ohjaajan esimerkin mukaisesti. Toiminta toteutettiin ryhmässä, joten lapset saivat ikätovereidensa seuraa ja samalla se tuki heidän vuorovaikutustaitojensa kehittymistä.

7.3.2 Valmis ohjekirja

Mielestämme ohjekirja valmiina on hyvin sidoksissa työelämään. Se voidaan ottaa varhaiskasvatyksyksikössä nopeastikin käyttöön sen yksinkertaisuuden vuoksi. Ohjekirja on helposti lähestyttävä, ymmärrettävä ja aidosti hyödyllinen. Ohjekirja rikastuttaa henkilökunnan työtä ja antaa sille uusia ideoita leikkien sekä myös siirtymätilanteiden toteuttamiseen. Ohjekirjan on suunniteltu luovasti ja sen sisältö on innovatiivinen, koska se sisältää uudenlaista toimintaa Pilkkeen Oy:n varhaiskasvatyksyksiköille.

Kohderyhmän antama palaute opinnäytetyömme ohjekirjasta oli kokonaisuutena hyvinkin positiivista. Odotettavasti myös pieniä kehittämis ehdotuksia ilmeni. Kehittämis ehdotukset mahdollistavat kuitenkin opinnäytetyöprosessin eteenpäin viemisen, joten oli tärkeää kuulla myös rakentavaa palautetta.

Merikatin johtajan antama palaute oli rehellistä ja tarkasti pohdittua. Johtaja tutustui hyvissä ajoin opinnäytetyömme tuotokseen eli ohjekirjaan ja oli kirjannut itselleen siitä ylös huomaamia kehitys- ja korjausehdotuksia. Palautekeskustelussa Pilke Merikatisa olivat paikalla opinnäytetyön tekijät sekä Pilke Merikatin johtaja eli työelämänedustaja. Opinnäytetyön ohjekirjan arvioitiin olevan hyvinkin käytännönläheinen eli se palvelee hyvin työelämää ja kohderyhmää. Erityisen paljon kehuja sai valmistamamme ohjekirjan toimintahetkiehdotukset. Sisältö ja tavoitteet olivat suunniteltu ohjekirjaan huolellisesti kohderyhmää palveleviksi ja siinä otettiin huomioon monet lapsen kehityksen osa-alueet. Toimintahetkien suunnittelu vuosikellossa olevan teeman "my body & clothes" mukaan onnistui odotusten mukaisesti.

Ohjekirja luotiin henkilökunnan käyttöön tulevaisuutta ajatellen. Palautekeskustelun aikana työelämäkumppanimme nosti esille, että ohjekirja on hyvin käytännöllinen paitsi aikuisille myös lapsille. Lapset voivat käyttää ohjekirjaa itsenäisesti ja opettaa asioita toinen toisilleen, kunhan joku henkilökunnan jäsenistä on näyttänyt ensin mallia toiminnasta ja toimintahetket ovat tulleet lapsille jo tutuiksi.

Kehittämisehdotuksia saimme ohjekirjan kokoamiseen liittyen. Sisältö oli työelämäkumppanin mukaan kattava. Hän kuitenkin ehdotti, että muokkaisimme joitakin toimintahetkien otsikoita ja lisäisimme kuvauksen vuosikellosta ohjekirjaan. Kuvaus vuosikellosta auttaa ymmärtämään, miksi ja miten vuosikelloa on käytetty osana toimintahetkien toteutusta. Vaikka monelle vuosikello on pedagogisena välineenä tuttu, tärkeää on havainnollistaa vuosikellon avulla järjestettävää toimintaa. Kaikki Pilke Oy:ssä työskentelevät henkilökunnan jäsenet eivät olleet tutustuneet vuosikelloon tai siihen, miten se toimii käytännössä.

Vuosikellon toimivuuden havainnollistaminen oli erittäin hyvä idea ja olennainen osa ohjekirjaa, sillä vuosikelloja on olemassa hyvin erilaisia eri käyttötarkoituksiin. Opinnäytetyössä esille tuotu vuosikellomalli on siis vain yksi esimerkki sen käytettävyydestä. Kokonaisuudessaan ohjekirjasta arvioitiin olevan erittäin paljon hyötyä työkentällä, nimenomaan Pilke Oy:n kielipainotteisten varhaiskasvatyüksiköiden henkilökunnalle.

Myös SWOT-analyysistä huomasimme, että vahvuuksia ja mahdollisuuksia on huomattavasti eniten, joten monessa asiassa onnistuttiin ohjekirjaa tehdessä. Kehittämisehdotuksista kuvitusta ja ulkonäköä muokattiin ohjekirjaa viimeisteltäessä. Tällöin muun muassa saimme idean kysyä Merikatin johtajalta lupaa käyttää Pilkkeen logoa ohjekirjassa. Hän lähetti logon meille ja lisäsimme sen ohjekirjaan, jolloin saimme ajatuksen, että käytämme Pilkkeen logossa olevia värejä elävöittääksemme ohjekirjan ulkonäköä. Mielestämme onnistuimme

tässä hyvin ja Merikatin johtajakin piti tästä ideasta, koska se edelleen helpottaa tietyn toimintahetken löytymistä ohjekirjasta.

Kuvio 4. Pilkkeen logo

Toinen kehittämis ehdotus koski toimintaehdotuksissa käytettyjen materiaalien tekemistä. Monessa toimintaehdotuksessa tarvitaan kuvakortteja tai muita välineitä, joita jokaisella ei välttämättä ole aikaa valmistaa. Tämä ongelma ratkaistiin niin, että ohjekirjan vinkkeihin eli "TIPS-laatikoihin" kirjoitettiin ehdotus, että materiaaleja voidaan askarrella myös lasten kanssa, joka edelleen lisää lasten osallisuutta. Jälkeenpäin ajateltuna olisimme voineet panostaa tähän osa-alueeseen jo toteutusvaiheessa, jotta ohjekirjassa olevat kuvat olisivat näyttävämpiä ja ohjekirjan visuaalinen ilme olisi kokonaisuudessaan parempi.

7.3.3 Tietoperusta ja lähdekirjallisuuden laatu

Teoreettinen viitekehys oli mietitty tarkasti tukemaan opinnäytetyömme tarkoitusta. Olimme kuvanneet laajasti opinnäytetyöhömmä liittyvää teoriaa ja se oli selkeästi rajattu opinnäytetyön sisältöä koskevaksi. Saimme monipuoliseen lähdekirjallisuuteen tutustuessamme paljon uutta tietoa lapsen kielen kehityksestä ja opimme, miten voimme tukea sitä toiminnallisilla keinoilla. Onnistuimme hyödyntämään oppimaamme ohjekirjan sisältöä tehdessämme ja sitä muokatessamme. Opinnäytetyön aihe oli myös vahvasti yhdistettävissä ajankohtaiseen ammatilliseen keskusteluun, jota pystyimme myös hyödyntämään. Tämä tuki myös aiheemme tarpeellisuutta juuri tähän hetkeen.

Lähteitä etsittiin monipuolisesti eri paikoista. Kuitenkin suurin osa lähteistä, varsinkin teoreettiseen viitekehukseen, otettiin kirjoista ja muista painetuista lähteistä, kuten artikkeleista. Niiden luotettavuudesta olimme siis melko varmoja. Pohdimme internetistä otettuja lähteitä ja käytimme lähdekritiikkiä karsimaan pois epäluotettavia lähteitä.

7.4 Opinnäytetyöraportin arviointi

Opinnäytetyön raporttiin on kuvailtu tarkasti sen tausta ja tavoitteet sekä niiden yhteys tulevaan työelämään. Valitut toimintatavat ja menetelmät ovat harkittuja ja perusteltuja. Opinnäytetyön raportista käy ilmi, mitä tehtiin ja miksi, millainen oli työprosessi ja millaisiin johtopäätöksiin päädyttiin sekä miten opinnäytetyön eri osa-alueita arvioitiin.

Raportti etenee loogisesti, kaikki sen sisältämät kappaleet linkittyvät toisiinsa ja muodostavat yhdessä eheän kokonaisuuden, yksikään niistä ei jää irralliseksi muusta tekstistä.

Johdantokappale jo aivan raporttimme alussa on tiiviissä ja ymmärrettävässä muodossa.

Johdannon avulla hahmottuu tausta, lähtötilanne ja kehittämistarpeet. Lukija pääsee kiinni pelkän johdannon avulla siihen, että kyse on kielisuihkutoiminnan kehittämisestä ja hahmottaa samalla, mitä sen taustaan liittyy sekä mikä oli kehittämisen lähtötilanne.

Opinnäytetyöraportissa ilmaistaan tavoitteet, joihin pyrittiin selkeästi ja tuodaan esille myös se, miksi tavoitteet ovat valittu juuri näin. Opinnäytetyön raportissa olemme onnistuneet hyvin perustelemaan, miksi olemme rajanneet työn kyseisiin tavoitteisiin ja kerromme myös, miten tulemme niiden toteutumista arvioimaan.

Opinnäytetyön kieliasua kävimme viimeistelemässä kielenhuollonpajassa omalla Otaniemen kampuksellamme. Opinnäytetyön ja siihen liittyvän ohjekirjan kieliasun on oltava selkeä ja johdonmukainen. Kirjoitimme toteutussuunnitelmassa raportin jo passiivimuotoon. Lopulliseen opinnäytetyöraporttiin teimme muutoksia, sillä opinnäytetyön suunnitelman valmistusvaiheessa kirjoitimme tekstin tulevaisuuteen viittaavaksi. Varsinaisessa opinnäytetyöraportissa kirjoitimme tekstin pääosin imperfektissä. Raportissa kappaleet ovat numeroitu selkeästi lukuihin 1–8 ja teksti on jaettu tarkentavien alaotsikoiden ja kappalejaon avulla sopivan pituisiksi osiksi. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön raportti on kirjoitettu selkeäksi ja lukija voi seurata raportissa käytettävää johdonmukaista tekstiä.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi heti aiheen valinnasta alkaen oli meille opinnäytetyöntekijöille mieluinen. Lähdimme innoissamme luomaan uudenlaista toiminnallista materiaalia jo ennalta tutun yhteistyökumppanin kanssa. Tiesimme, että yhteistyökumppanimme on hyvin sitoutunut kehittämään toimintaa, joten molemminpuolinen innokkuus näkyisi prosessissamme.

Vaikka opinnäytetyön aikana tapahtunut kehittäminen olikin hyvin aikaa vievää ja työlästä, oli se kuitenkin myös hyvin antoisaa ja opettavaista. Tiedonhakua tehdessämme ja teoriaa kirjoittaessamme opimme paljon uutta. Pystyimme hyödyntämään oppimaamme teoriaa toimintahetkiä ja ohjekirjaa suunnitellessamme ja kehittäessämme. Opimme myös kokoamaan ohjekirjan, sillä opinnäytetyömme suunnitteluvaiheessa, meillä ei ollut käsitystä, minkälainen ohjekirja on. Tutustuimme moniin sosiaalialalla tehtyihin ohjekirjoihin, joista saimme ajatuksia. Opinnäytetyön aikana kehitimme ammatillisuuttamme verkostoitumalla työyhteisössä ja sen kautta vahvistamalla suhteita mahdollisesti tuleviin kollegoihin ja esimiehiin. Ammatillinen osaaminen ja kehittyminen näkyivät käytännössä koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Pohdimme moneen otteeseen 4–6 vuotiaille lapsille suunnatun toiminnan haastavuutta. Ikäjakama oli suuri ja toimintaa olisi voinut järjestää myös pienryhmissä niin, että nuoremmat lapset olisivat olleet toisessa ryhmässä ja vanhemmat lapset toisessa. Kuitenkin englannin kielen taso oli myös hyvin erilaista lapsen iästä huolimatta. Toimintahetkiä pyrittiin järjestämään niin, että lapset, jotka osaavat paremmin englantia voivat auttaa lapsia, joilla ei vielä ollut niin vahva kielitaito. Toiminnan järjestäminen oli aluksi haastavaa, sillä osa toimintahetkestä oli joko vaikeita lapsille tai toimiakseen olivat pientä muokkausta vailla. Onnistuimme kuitenkin löytämään kokeilemisen kautta sopivat toimintahetki-ideat ohjekirjaan muokattavaksi. Esimerkiksi pukemistilanteeseen liittyvä "matkimisleikki" oli ideana ja toimintana hauska. Haasteena oli miettiä, missä tilassa toiminta pitää järjestää, kuinka monta lasta kerralla voi osallistua, ja kuinka kauan menee aikaa toimintahetken pitämiseen. Satuhetken pitämisessä koimme haastavaksi taas helpon englanninkielisen sadun löytämisen. Eniten haasteita loivat toimintahetkiin liittyvien johdonmukaisten ohjeiden antaminen. Itsearviointit ja käydyt reflektiokeskustelut auttoivat muokkaamaan haastavaltakin tuntuvan toiminnan toimivaan muotoon. Oli ilo nähdä ja todeta, että jokaisen toimintahetken pitämisen jälkeen kehityimme huomattavasti. Kehityksen ja oman kokeilunhalumme ansioista rakensimme näinkin selkeän ja sisällöllisesti kattavan ohjekirjan.

Vaikka ensisijaisesti ohjekirja luotiin kasvatusvastuulliselle henkilökunnalle, niin pohdimme sen hyödynnettävyyttä myös lapsen näkökulmasta. Lasta varten ohjekirja on lopulta rakennettu, vaikka se on henkilökunnalle suunnattu työväline. Työntekijä voi ottaa ohjekirjasta yhden toimintahetken silloin tällöin tai toteuttaa siinä olevaa toimintaa esimerkiksi koko teemakuukauden ajan. Myös lapset voivat keskenään hyödyntää leikki-ideoita niiden säännöt opittuaan. Opinnäytetyön tuotoksen arvioinnin kannalta lasten mielipiteiden huomioon ottaminen oli välttämätöntä. Lapsille täytyy muistaa antaa mahdollisuuksia ja aikaa kertoa tuntemuksistaan, eikä tehdä liian hätäisiä johtopäätöksiä lasten palautteesta.

Pohdimme, onko tavoitteiden muuttuminen hyvä asia opinnäytetyön lopputuloksen kannalta. Vastauksemme on kyllä, sillä ilman tavoitteiden muuttumista emme olisi voineet lähteä luomaan työvälinettä käytäntöön. Näkökulma olisi muuttunut täysin, jos ensisijaisena kohderyhmänä olisi ollut lapset. Tässä opinnäytetyössä arvioimme ohjekirjaa saadun palautteen pohjalta. Jos olisimme lähteneet mittaamaan lasten englannin kielen kehitystä arjessa, niin opinnäytetyön arviointi ja siihen liittyvät arviointimenetelmät olisivat muuttuneet täysin. Työväline on suunniteltu auttamaan henkilökunnan työn toteutumista, jotta lasta varten järjestettävää toimintaa voidaan toteuttaa pedagogisesti ja laadukkaasti ja siinä onnistuttiin erittäin hyvin. Opinnäytetyöprosessistamme oli paljon hyötyä sekä itsellemme että Pilke Oy:n kielipainotteisille varhaiskasvatysyksiköille.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Eettinen pohdinta lähtee liikkeelle heti opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa suunniteltaessa opinnäytetyön aihetta. Eettistä pohdintaa tarvitaan opinnäytetyössä käytettävien menetelmien valintaan. Eettiset kysymykset koskevat usein henkilöiden valintaa, tietosuojaa, menetelmiä ja tekniikoita, opinnäytetyöstä nousevan tiedon käyttöä sekä julkistamista. (Nurmi ym. 2014, 329-330.)

Aloitimme opinnäytetyön olemalla yhteydessä Pilke Oy:n varhaiskasvatusyksikköön Merikattiin. Yhteistyökumppanillamme ei ollut tarvetta tutkimuslupaun, joten sellaista ei tehty. Varhaiskasvatusyksiköstä nousi esille tarve kielisuihkutoiminnan kehittamisestä. Päätimme toteuttaa yhteistyökumppanimme toiveet opinnäytetyöaiheen suhteen ja lähdimme yhdessä kehittämään kielisuihkutoimintaa. Pilkkeen kielipainoitteisten varhaiskasvatusyksiköiden kasvatusvastuullinen henkilökunta sai opinnäytetyön tuotoksestamme käytännön työvälineen eli ohjekirjan, jonka avulla kielten opettaminen arkisissa pedagogisissa tilanteissa on helpompaa ja samalla lapsille mieleenpainuva oppimiskokemus.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä arviointi on yksi suurimmista ja tärkeimmistä osioista, minkä takia pidämme olennaisena osana arviointimenetelmien eettisyyttä ja luotettavuutta. Toiminnan onnistumista arvioi itsemme lisäksi varhaiskasvatusyksikön henkilökunta sekä lapset, jotta voidaan sanoa mahdollisimman luotettavasti, että työn tarkoitus sekä asetetut tavoitteet toteutuivat. Ohjekirjaa arvioitiin sekä sitä toteutettaessa että valmiina. Toimintaa arvioitin monesta näkökulmasta, joten eettisyys ja luotettavuus toteutui arvioinnin osalta opinnäytetyössä. Ohjekirjamme lopullinen muoto on sähköinen versio, jotta henkilökunta voi säästää aikaa ja lähettää sen eteenpäin kollegoilleen tiiviissä ja helposti tulostettavassa muodossa. Lisäksi ohjekirjan ollessa sähköinen sitä voi muokata ja siihen voidaan lisätä uusia teemoja tai omia leikki-ideoita.

Opinnäytetyöstämme ei aiheutunut henkilökunnalle eikä lapsille ylimääräistä haittaa tai räsitusta, sillä toiminnallinen osuus toteutettiin varhaiskasvatusyksikössä osana arkista päivärytmiä. Lapset osallistuivat opinnäytetyömme toimintaan hoitoaikanaan. Henkilökunnan ei tarvinnut käyttää virka-ajan ulkopuolista aikaa tai ylimääräisiä resursseja toimintaan osallistuessaan. Opinnäytetyöstä saatu hyöty on sekä henkilökunnalle että lapsille oli suurempi kuin siitä aiheutunut haitta ja ajanmenetys. Lapsille opinnäytetyömme tuotos antaa mahdollisuuden syventää englannin kielen taitoaan kuulemalla puhuttua kieltä sekä tutustumalla siihen leikkimielisesti suunnitelluilla toimintahetkillä. Henkilökunnalle ohjekirja tarjoaa kätevän käytännön työvälineen arjen pedagogiikan toteuttamiseen.

Toiminnallisen opinnäytetyön toteutukseen osallistuneet lapset sekä sen arviointiin osallistuneet Pilke Merikatin henkilökunnan jäsenet ovat anonymiteetiltään eli yksityisyydeltään raportissamme suojattuja, joten eettisyys ja luotettavuus toteutuvat. Palautetta toiminnasta keräsimme sekä henkilökunnalta että lapsilta aina nimettömästi. Sovimme yhteistyökumppanimme kanssa, että opinnäytetyötämme voidaan hyödyntää kaikissa Pilke Oy: kielipainotteisissa varhaiskasvatusyksiköissä. Tarkoitus on, että opinnäytetyömme ohjekirjasta on tulevaisuudessa hyötyä mahdollisimman monelle varhaiskasvatusyksikölle.

8.2 Jatkokehittäminen

Kehittämistä vaativien asioiden pohtiminen ja reflektointi on hyvin merkityksellistä oman kehittymisen ja ammatillisen kasvun kannalta. Jokaisesta tehdystä ohjekirjasta voi sanoa löytyvän kehittämistä ja muutoksia vaativia osa-alueita. Ohjekirjassa käytettyjen materiaalien visuaalisuudessa on vielä paljon kehitettävää. Lisäksi leikki-ideoita ja toimintaehdotuksia ei voi ikinä olla liikaa, joten niitä voi hyvin vielä lisätä ohjekirjaan. Toimintahetkiin olisi voinut myös lisätä enemmän esimerkkejä, kuten satuhetkeen ehdotuksia lyhyistä ja yksinkertaisista saduista tai matkimisleikkiin vaihtoehtoja puettavista vaatteista.

Keskustelimme johtajan kanssa opinnäytetyömme jatkokehitysideasta ja keskustelun pohjalta nousi esille ajatus ohjekirjan mahdollisesta eteenpäin työstämisestä Pilkkeellä. Pilkkeen johtoryhmässä on ollut keskustelua ja kiinnostusta opinnäytetyömme aihetta sekä sen tuotoksen hyödynnettävyyttä kohtaan. Siksi uskomme, että ohjekirjaa tullaan käyttämään ja siihen tullaan lisäämään uusia teemoja ja niihin leikki-ideoita ja toimintahetkiehdotuksia. Merikatin johtajan kanssa käydyistä keskusteluista nousivat esille myös sanat markkinointi ja asiakastyytyväisyys. Pilke Oy:n ja erityisesti Pilke Merikatin on mahdollista saada lisää näkyvyyttä asiakkaiden keskuudessa sekä uusia asiakkaita, mikäli kielisuihkutoimintaa tehostetaan ja tuodaan sitä konkreettisesti näkyvämmäksi.

Osa Merikatin asiakasperheistä toivoo, että englannin kieli näkyisi konkreettisesti varhaiskasvatusyksikön toiminnassa ja sitä olisi nykyistä enemmän. Kielisuihkutoiminnan kehittäminen ja englannin kielen tekeminen näkyväksi osaksi arkea herättää todennäköisesti myös asiakkaissa kiinnostusta kielipainotteisia varhaiskasvatusyksiköitä kohtaan. Pilke päiväkodit Oy:n varhaiskasvatusyksiköissä ja johtoryhmässä on oiva mahdollisuus kehittää opinnäytetyömme tuotoksen eli ohjekirjan pohjalta kielisuihkutoimintaa eteenpäin. Vieraan kielen avulla ja toiminnallisin keinoin voidaan luoda uusia toimintatapoja ja menetelmiä käytettäväksi.

Lähteet

Painetut lähteet

Cook, V. 2001. Second language learning and language teaching. Third edition. London: Arnold.

Dryden, L., Forbes, R., Mukherji, P. & Pound, L. 2005. Essential early years. Dubai: Hodder Arnold.

Harju, H. 2006. Kielitaito puhkeaa kukkaan. Kieltä rikastuttavia leikkejä 3-6-vuotiaille lapsille. Helsinki: Folkhälsan Mitnnyland Ab.

Helenius, A. & Korhonen, R. 2008. Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Ihme, Irene. 2000. Arviointi työvälineenä. Lasten ja nuorten kasvun tukeminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karling, M., Ojanen, T., Siven, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2009. Lapsen aika. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Karvonen, P., Siren-Tiusanen, H. & Vuorinen, R. 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Koppinen, M-L., Lyytinen, P. & Rasku-Puttonen, H. 1989. Lapsen kieli ja vuorovaikutustaidot. Helsinki: kirjayhtymä.

Koskela, T. 2001. TPR. Toiminnallinen tapa oppia kieltä. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Laurén, C. 2008. Varhain monikieliseksi. Kielen oppimisen teoriaa ja käytäntöä. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Lyytinen, P. 2003. Kielen kehityksen varhaisvaiheet. Teoksessa Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Moilanen, K. 2008. Kielinavigaattori. Käytännön työvälineitä kielenopetukseen. Helsinki: WSOY.

Nissilä, L., Marttin, M., Vaarala, H. & Kuukka, I. 2006. Saako olla Suomea? Opas suomi toisena kielenä-opetukseen. Helsinki: Opetushallitus.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy - Yliopistopaino.

Roben, C.K.P., Pamela, M. & Armstrong, L-M. 2013. Longitudinal Relations among Language Skills, Anger Expression, and Regulatory Strategies in Early Childhood. Julkaisussa: Child Development.

Seppänen-Järvelä, R. & Vataja, K. (toim.) 2009. Työyhteisö uusille urille. Kehittäminen osaksi arjen työtä. Juva: WS Bookwell Oy.

Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. 2014. Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Varhaiskasvattajien vuosikalenteri. 2016-2017.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtanen, P. 2007. Arviointi: arviointitiedon luonne, tuottaminen ja hyödyntäminen. Helsinki: Edita.

Vuorinen, I. 2005. Tuhat tapaa opettaa. Tampere: Vammalan Kirjapaino Oy.

Sähköiset lähteet

Kangasvieri, T., Miettinen, E., Palviainen, H., Saarinen, T. & Ala-Vähälä, T. 2012. Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen tilanteesta Suomessa: kuntatason tarkastelu. Jyväskylä: soveltavan kielentutkimuksen keskus. Viitattu 7.5.2017. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40412/Selvitys%20kotimaisten%20kielten%20verkko.pdf?sequence=1>

Opetushallitus. 2017. Kieltenopetuksen varhentamisen kärkihankkeet. Viitattu 4.11.2017. <http://www.oph.fi/kehittamishankkeet/kieltenkarkihanke/varhentaminen>

Pilke päiväkodit Oy. Päiväkodit. Espoo. Pilke-Merikatti. Viitattu 7.4.2017. <http://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/espoo/pilke-merikatti/>

Saarniaho, R. 2005. Piaget'n teoria kognitiivisesta kehityksestä. Viitattu 21.10.2017. http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps2/1_kehityopsykologian_teoriat__mallit_ja_tutkimus/08_piagetn_teoriat?C:D=gjsX.eyal

Topata-hanke. 2016. Viitattu 6.5.2017. <http://www.topata.fi/topata-hanke>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Viitattu 14.4.2017. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Vuoksima, E. & Vedenkannas, U. 2017. Kieltenopetus tulisi aloittaa nykyistä aikaisemmin. Helsingin Sanomat: Pääkirjoitus. Viitattu 25.4.2017. <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005091111.html>

Julkaisemattomat lähteet

Pilke Merikatin pedagoginen toimintasuunnitelma. 2016-2017.

Kuviot

Kuvio 1. Malli vuosikellosta	8
Kuvio 2. Opinnäytetyön prosessi	17
Kuvio 3. Arviointimenetelmät	21
Kuvio 4. Pilkkeen logo.....	28

Taulukot

Taulukko 1. Kielen kehitys 4-6 -vuotiaalla lapsella (Nurmi ym. 2014, 49).....	13
Taulukko 2. Alkuperäinen toimintahetkitaulukko	19
Taulukko 3. SWOT-analyysi.....	23

Liitteet

Liite 1. Ohjekirja kielisuihkutoiminnan kehittämiseksi	38
--	----

Liite 1. Ohjekirja kielisuihkutoiminnan kehittämiseksi

Kielisuihkutusta toiminnallisesti

- osallistavaa tekemistä arjen pedagogisiin hetkiin -

Veera Kallio & Johanna Tuovinen

Sisällys

Ohjekirjan käyttäjälle	40
Vuosikello	41
Pukeutuminen	42
1. A) Mitä tänään puetaan päälle?	42
1. B) Matkimisleikki	43
Ulkoilu	44
2. A) Nimeämisleikki	44
2. B) Kehonosat tutuksi	45
Toimintahetki	46
3. A) IN&OUT -leikki	46
3. B) Lajitteluleikki	47
Ruokailu	48
4. A) ”Say Hello” -ruokaloru	48
4. B) Liikkuen ruokailuun	49
Lepohetki	50
5. A) Satuhetki	50
5. B) Venyttelyhetki	51

Ohjekirjan käyttäjälle

Tämä ohjekirja on tehty tukemaan vuosikellossa näkyvän teeman ”my body & clothes” toteutumista Pilke Oy:n kielipainotteisissa varhaiskasvatusyksiköissä. Ohjekirjan tarkoituksena on auttaa ohjaajaa ottamaan englannin kieli käyttöön lasten kanssa arjen eri pedagogisissa tilanteissa lapsille mieluuisalla tavalla monipuolisten eri kehityksen osa-alueet huomioonottavien toimintojen kautta. Toiminnot on suunniteltu toteutettavaksi pääasiassa 3–6-vuotiaiden lasten ryhmissä. Toiminnoissa mainittujen tavoitteiden lisäksi päätavoitteena on englannin kielen omaksuminen.

Ohjekirjassa esitellään toimintavaihtoehtoja arjen eri tilanteisiin ”my body and clothes” -teemaa silmällä pitäen. Osa toiminnoista on kuitenkin helposti muokattavissa sopimaan myös muihin vuosikellon teemoihin. Toimintavaihtoehdot on suunniteltu toteutettavaksi osana varhaiskasvatusyksikön päivärytmiä, ei järjestämällä vain yksittäisiä toimintahetkiä. Toiminnot perustuvat päivärytmiin, joka on jaoteltu viiteen osa-alueeseen: pukeminen, ulkoilu, toimintahetki, ruokailu ja lepoaika. Jokaiseen viiteen osa-alueeseen sisältyy kaksi esimerkkitoimintaa (ks. taulukko 1). Jokainen toimintahetki on omalla sivullaan ja taulukon sekä TIPS-laatikoiden taustavärit ovat yhteneväiset.

	1. Pukeutuminen	2. Ulkoilu	3. Toimintahetki	4. Ruokailu	5. Lepoaika
A)	Mitä puetaan päälle tänään?	Nimeämisleikki	IN&OUT -leikki	Say Hello! -loru	Englanninkielinen satu teeman mukaan
B)	Matkimisleikki	Kehonosat tutuksi	Lajitteluleikki	Ruokailuun liikkuen motoriikkarata	Venyttelyaika

Taulukko 4. Ohjekirjan sisältämät toimintahetkiehdotukset taulukossa

Vuosikello

Vuosikello on pedagoginen apuväline, jota voidaan käyttää apuna toimintavuoden sisällön suunnittelussa sekä tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa. Vuosikello voidaan toteuttaa varhaiskasvatusyksikön seinällä olevana kellotauluna, jossa jokaiselle kuukaudelle on oma teemansa. Teemojen kautta opetellaan ja omaksutaan englannin kieltä arjen eri tilanteissa.

Kuva 1. Malli vuosikellosta

Pukeutuminen

1. A) Mitä tänään puetaan päälle?

Välineet:

- tulostetut ja laminoidut kuvat vaatteista ja puettavasta hahmosta

Arvioitu kesto:

- 20min

Ryhmän koko:

- 3–6 lasta

Toiminnan kulku:

- seinällä kuvahahmo ja kuvat vaatteista
- lapset pääsevät vuorotellen valitsemaan vaatekappaleen kuvahahmolle (ohjaaja ohjaa tarvittaessa oikean pukemisjärjestyksen)
- valittu vaatekappale nimetään englannin kielellä yhdessä lasten kanssa vuoropuhelun avulla esim.
 - ➔ ohjaaja: What is it?
 - ➔ lapset vastaavat: hat!/hattu
 - ➔ ohjaaja: It's a hat, everyone together:
 - ➔ kaikki yhdessä: HAT!
- tämän jälkeen lapsi saa pukea valitsemansa vaateen kuvahahmolle
- tarvittavien vaatteiden ollessa kuvahahmolla lapset lähtevät itse pukeututumaan

Tavoitteet:

- vaatteiden pukeminen oikeassa järjestyksessä
- lapsen omatoimisuuden lisääminen
- siirtymätilanteiden helpottaminen

TIPS!

- 💡 kuvahahmo voidaan valita ja askarrella yhdessä lasten kanssa
- 💡 kasvattaja voi vaihdella vaatekuvia ja rajata niiden määrää vuodenajan, säätilan sekä lasten osaamisen mukaan

Kuva 2 Puettava kuvahahmo ja vaatteet

1. B) Matkimisleikki

Välineet:

- lasten omat vaatteet, HUOM! tarkasta, että parilla samat vaatekappaleet

Arvioitu kesto:

- n. 10min

Ryhmäkoko:

- 4–6 lasta

Toiminnan kulku:

- lapset seisovat piirissä välissään puettavat vaatteet
- vuorotellen lapset pääsevät valitsemaan vaatteen, joka puetaan seuraavaksi päälle
- vuorossa oleva lapsi nostaa vaatekappaleen käteensä ja muut lapset matkivat
- vaatekappale nimetään yhdessä englanniksi jo tutulla kaavalla:
 - ➔ ohjaaja: What is it?
 - ➔ lapset vastaavat: hat!/hattu
 - ➔ ohjaaja: It's a hat, everyone together:
 - ➔ kaikki yhdessä: HAT!
 - ➔ ohjaaja: ready, steady, GO! (ja vaate puetaan päälle)

Tavoitteet:

- vuoron odottaminen, yhteistyö
- vaatteiden pukeminen oikeassa järjestyksessä

TIPS!

- 💡 mahdollisuuksien mukaan voidaan toteuttaa myös pareittain niin, että lapset seisovat vastakkain ikään kuin peilinä toisilleen
- 💡 toteutus ns. nopeuskilpailuna, jos toiminta sujuu jo hyvin ja lapset haluavat
- 💡 helppo osallistua kielen osaamisen tasosta riippumatta

Ulkoilu

2. A) Nimeämisleikki

Välineet:

- kuvakortteja

Arvioitu kesto:

- n. 10 min, jatketaan lapsien mielenkiinnon ja jaksamisen mukaan

Ryhmäkoko:

- 4-8 lasta

Toiminnan kulku:

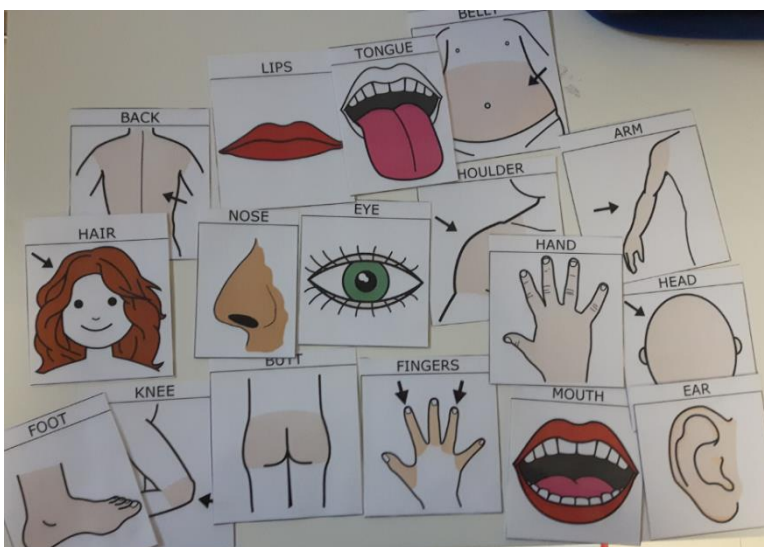
- lapset nostavat kuvakortin pakasta vuorotellen
- nimetään nostettu kortti yhdessä:
 - ➔ ohjaaja: What is it?
 - ➔ lapset vastaavat: HAND!/käsi
 - ➔ ohjaaja: It's a hand, everyone together:
 - ➔ kaikki yhdessä: HAND!
 - ➔ ohjaaja: put your hand on the ground/ on your mouth/ on your head
- lapset toimivat saadun ohjeen mukaan, ohjaaja tarvittaessa näyttää esimerkkiä

Tavoitteet:

- ryhmässä leikkiminen; oman vuoron odottaminen

TIPS!

- 💡 osatessaan lapset voivat itse antaa ohjeita niin suomeksi kuin englanniksi
- 💡 lapset voivat kerätä kuvakortteja (ensimmäisenä liikkeen toteuttanut saa kortin itselleen)
- 💡 kasvattaja mukana näyttämässä esimerkkiä

Kuva 3. Kehonosakortteja

2. B) Kehonosat tutuksi

Välineet:

- kuvakortit sekä numeroista että kehonosista

Arvioitu kesto:

- 5–10min

Ryhmäkoko:

- 4–6 lasta

Toiminnan kulku:

- lapset yhdessä ryhmässä
- ohjaaja näyttää korteilla sekä sanottaa kehonosa kerrallaan, montako mitäkin kehonosaa lapsiryhmällä tulisi olla maassa, esimerkiksi:
 - ➔ kuvin sekä sanallisesti:
 - one tummy, jonka jälkeen yksi lapsi laittaa mahan maahan
 - four hands, ja lapset laittavat neljä kättä maahan
 - and six feet, jolloin lapset nostavat/laittavat jalkoja maasta/maahan
- kuvakortit jätetään lasten näkyville numerokortti ja kehonosakortti vierekkäin
- lopussa kehonosat lasketaan yhdessä

Tavoitteet:

- yhteistyö, kommunikaatio ja keskustelutaidot
- numerot ja laskeminen
- motoristen taitojen kehittyminen

TIPS!

- 💡 Harjoitusta voidaan helpottaa ottamalla yhdet kortit kerrallaan esim. 6 ja hand -> lapset laittavat kädet maahan, jonka jälkeen lasketaan ja aloitetaan alusta

Toimintahetki

3. A) IN&OUT -leikki

Välineet:

- jokaiselle lapselle nimetty kuvakortti, jossa kehonosa/ vaate
- seinälle IN & OUT -alustat

Arvioitu kesto:

- 20min

Ryhmäkoko:

- 10–15 lasta

Toiminnan kulku:

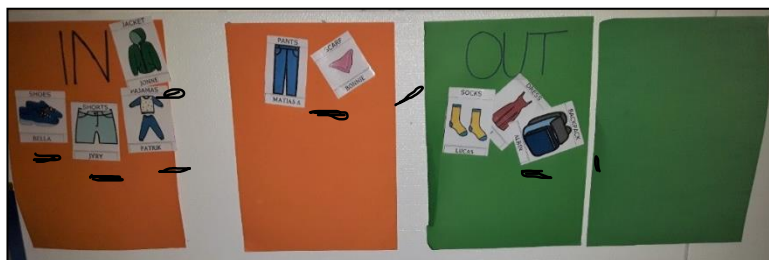
- lapset istuvat puolikaassa niin, että jokainen näkee seinälle
- ensimmäisillä kerroilla voidaan nimetä kuvat yhdessä mahdollisesti englanniksi sekä suomeksi, ennen kuin kiinnitetään huomiota nimiin
- seuraavilla kerroilla, kun lapset alkavat jo tunnistaa kuvia voidaan ottaa nimet mukaan
 - ➔ ohjaaja: what is this?
 - ➔ lapset: hat!/hattu
 - ➔ ohjaaja: it's a hat. Everyone together:
 - ➔ kaikki: HAT!
 - ➔ ohjaaja: Laura's hat. Is Laura here?
 - ➔ kaikki: yes/no
- Joko ohjaaja laittaa kuvat tai lapsi saa laittaa oman kuvakorttinsa seinälle

Tavoitteet:

- keskittyminen, oman vuoron odottaminen
- kaverin huomioiminen

TIPS!

- 💡 teema on helposti muokattavissa kuvien aiheita vaihtamalla
- 💡 kortit voidaan myös askarrella lasten kanssa yhdessä
- 💡 toiminta vaatii paljon toistamista ja kasvattajan osallistumista

Kuva 4. Vaatekuvakortit IN & OUT -leikissä

3. B) Lajitteluleikki

Välineet:

- kuvakortteja vaatteista sekä kehonosista

Arvioitu kesto:

- 10–15min

Ryhmäkoko:

- 5–10 lasta

Toiminnan kulku:

- lapset ja ohjaaja istuvat piirissä
- ohjaajalla kuvakortit, joista laittaa neljä kerrallaan näytille niin, että yhdessä jokin eroavaisuus
- viittaamalla lapset pääsevät vuorotellen osoittamaan, mikä ei kuulu joukkoon
- tämän jälkeen nimetään yhdessä kaikki esillä olevat kortit
 - ➔ ohjaaja: which one does not belong?
 - ➔ vuorossa oleva lapsi näyttää tai osatessaan sanoo englanniksi/suomeksi
 - ➔ ohjaaja: hat, everyone together!
 - ➔ kaikki: hat!
 - ➔ ohjaaja: why?
 - ➔ lapsi osatessaan vastaa englanniksi tai suomeksi

Tavoitteet:

- vuoron odottaminen
- kaverin auttaminen
- ajattelu- ja luokittelutaidon kehittyminen

TIPS!

- 💡 teema on helposti muokattavissa kuvien aiheita vaihtamalla
- 💡 lapset voivat myös vuorotellen valita kuvakortteja ja arvuutella keskenään

Kuva 5: Kehonosakortit

Ruokailu

4. A) "Say Hello" -ruokaloru

Välineet:

- tulostettu ruokaloru ja mahdollisesti kuvat liikkeistä seinälle

Arvioitu kesto:

- n. 5 min

Ryhmän koko:

- koko ryhmä yhdessä, tarvittaessa voidaan harjoitella ruokalorua pienemmissä ryhmissä esim. ennen ruokailuun siirtymistä

Toiminnan kulku:

- lapset istuvat omilla ruokapaikoillaan
- ohjaaja lukee lorua lapsille ja pyytää lapsia toistamaan lorua perässä (osissa)
- näyttää lapsille loruun kuuluvat liikkeet (osissa)
- lorutellaan ruokaloru yhdessä:

➔ Say hello to your fork with your left hand
Say hello, say hello, say hello, HELLO!
(heiluttaen vasenta kättä)

Say hello to your knife with your right hand
Say hello, say hello, say hello, HELLO!
(heiluttaen oikeata kättä)

Put your fork on the table, put your knife on the table
(lasketaan kuvitteellinen haarukka ja veitsi pöydälle)

You smell with your nose, you taste with your mouth
And you listen with your ears, shh!
(kosketetaan kevyesti lorussa mainittavia kehonosia ja viedään sormi suun eteen; shh!)

Raise your glass with your hands and say cheers, CHEERS!
Now it's time to eat. BON APPÉTIT!

(nostetaan mielikuvituslasi molemmilla käsillä, kippistetään ja toivotetaan hyvää ruokahalua)

Tavoitteet:

- Oikean ja vasemman erottaminen, kielen ja liikkeen yhdistyminen

TIPS!

- 💡 lorun opetteleminen säe kerrallaan
- 💡 sanojen vaihtaminen fork->spoon, keksitään lasten kanssa uusia riimejä

4. B) Liikkuen ruokailuun

Välineet:

- liiketeemaiset kuvakortit

Arvioitu kesto:

- 10 min

Ryhmän koko:

- n. 10 lasta

Toiminnan kulku:

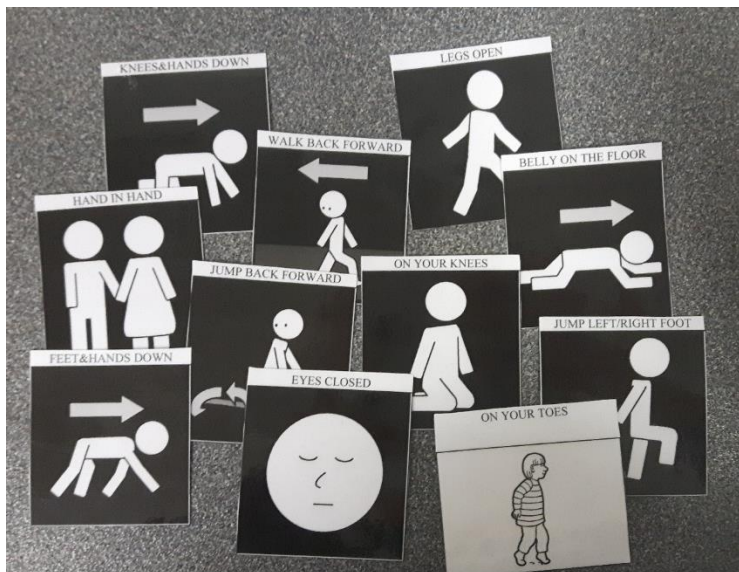
- lapset muodostavat jonon
- jonossa yksi lapsi kerrallaan ottaa kuvakortin ohjaajalta
- lapsi katsoo nostamansa kortin
- ohjaaja kehottaa englanniksi lasta liikkumaan kuvakortin osoittamalla tavalla esim. "walk on your toes"
- ohjaaja voi myös näyttää liikkumiselle mallin
- lapsi liikkuu ohjeen mukaan aiemmin päätetyn matkan

Tavoitteet:

- motoriikan kehittäminen
- oman vuoron odottaminen
- itsensä ilmaisu

TIPS!

- 💡 lapset voivat itse keksiä liikkumistapoja, jotka kasvattaja nimeää
- 💡 voidaan yksinkertaistaa ottamalla yhdellä kerralla vaikka vain kolme liikettä

Kuva 6. Liiketeemaisia kuvakortteja

Lepohetki

5. A) Satuhetki

Välineet:

- kirja tai tietokoneelta kuunneltava englanninkielinen satu

Arvioitu kesto:

- 15–20 min

Ryhmän koko:

- koko ryhmä

Toiminnan kulku:

- lapset menevät omalle lepopaikalleen rauhoittumaan ja kuuntelemaan satua
- satu voidaan lukea mahdollisuuksien mukaan myös esimerkiksi piirimatolla, niin että lapset näkevät kuvia
- ennen sadun aloittamista ohjaaja kehottaa lapsia miettimään, mikä satu mahtaisi olla kyseessä
- ohjaaja lukee teemaan sopivan englanninkielisen sadun, esimerkiksi ”Red Riding Hood”
- sadun lukemisen/ lepohetken jälkeen mietitään yhdessä lasten kanssa, mikä satu oli kyseessä ja mitä siinä tapahtui

Tavoitteet:

- kuulla englanninkielisiä sanoja ja lauseita teemaan liittyen
- harjoitella keskittymistä ja rauhoittumista lepohetkellä
- ottaa toiset huomioon

TIPS!

- 💡 valitaan satu, joka on helppo, lyhyt ja tuttu lapsille
- 💡 kuunnellaan satua ensin suomeksi ja esim. seuraavana päivänä englanniksi
- 💡 luodaan oma tarina ja otetaan kuvat vahvasti mukaan esim. nukketeatterin käyttäminen

5. B) Venyttelyhetki

Avioitu kesto:

- 5–10 min

Ryhmän koko:

- 4–10 lasta

Toiminnan kulku:

- istutaan piirissä niin, että kaikki näkevät toisensa ja kaikilla on tilaa tarpeeksi
- ohjaaja ohjaa lapsia yksi kerrallaan näyttämään yhden haluamansa venytyksen
- ohjaaja nimeää lapsen ehdottaman venytyksen piirin lapsille esim. ”stretch your side/thigh yms.” ja tekee lasten kanssa yhdessä venytyksen
- kukin lapsi vuorollaan näyttää oman venytysliikkeensä edellä mainitun kaavan mukaisesti

Tavoitteet:

- vuoron odottaminen, yhteistyö
- ohjeiden ymmärtäminen ja noudattaminen

TIPS!

- 💡 Kasvattaja voi näyttää ensimmäisen venytyksen
- 💡 Jaetaan lapset ryhmiin niin, että osa näyttää venytyksiä yhdellä kerralla ja osa seuraavalla kerralla, jotta harjoitus ei veny liian pitkäkestoiseksi